

Laura Pihlajasaari

**YLIOPISTO-OPISKELIJOIDEN
ASiantuntijuuden kehittyminen ja sen
tukeminen**
Tavoitteena työelämä

TIIVISTELMÄ

Laura Pihlajasaari: Yliopisto-opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittyminen ja sen tukeminen – tavoitteena työelämä
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Elinikäinen oppiminen ja kasvatus
Helmikuu 2022

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuutensa kehittymisestä ja tähän kehitykseen vaikuttavista tekijöistä sekä tuen riittävyydestä. Tutkimuksessa keskeistä oli luoda ymmärrystä siitä, mitkä ovat keskeisimpiä tekijöitä, jotka joko tukevat tai haastavat asiantuntijuuden kehittymistä, jotta tavoitteet hyvinvoinnista ja työelämätaidoista täyttyvät. Kokemus asiantuntijuudesta on olennaista sekä opintoihin kiinnittymisen että työelämään siirtymisen kannalta. Jotta opiskelija tavoittaa sekä yleiset että itselleen asettamat kriteerit asiantuntijuudesta, täytyy opintojen mahdollistaa tämä kehitys. Opiskelijoiden hyvinvointi ja opintojen suorittaminen ovat lisäksi keskeisiä tutkimuksen kohteita. Aiheen ajankohtaisuutta korostaa generalististen alojen asiantuntijoiden rooli osana työmarkkinoita moninaistuvien osaamisvaatimusten kasvaessa. Tutkimuksessa tarkastellaankin generalististen alojen opiskelijoiden kokemuksia tällaisen asiantuntijaosaamisen kehittymisestä Tietoarkisto Ailan aineiston avulla.

Aineistossa on haastateltu 11 opiskelijaa eri generalistisilta aloilta koskien heidän kokemuksiaan asiantuntijuudestaan, sen kehityksestä yliopisto-opinnoissa ja tuen riittävyydestä. Aineisto analysoitiin sisällönanalyyysillä ja teemoittelemalla asiantuntijuuden kehittymistä tukevia ja haastavia tekijöitä.

Tutkimuksen tuloksissa nähdään, että merkittävimpiä asiantuntijuuden kehittymistä tukevia tekijöitä olivat muun muassa yliopisto-opintojen kautta saadut tiedot ja tunnustus, reflektiotaidot, työkokemus ja generalistin rooli. Asiantuntijuuden kehityksessä merkittävimpinä haasteina nähtiin generalistin negatiivinen asema, opintojen vähäinen työelämäpainotteisuus, negatiivinen kokemus omasta alasta sekä epävarmuus työllistymisestä. Näkemykset yliopiston tuesta olivat vähäiset, mutta vastauksissa ilmeni kehitystoiveita ja epäkohtia myös tähän liittyen.

Avainsanat: Asiantuntijuus, opiskelu, asiantuntijuuden kehittyminen, tuki, työelämä, korkeakoulutus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1	Asiantuntijuus.....	6
2.2	Opiskelijoiden tarpeet	9
2.3	Yliopiston ohjaus ja tuki	10
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
3.1	Tutkimuskysymykset.....	13
3.2	Aineisto	13
3.3	Laadullinen tutkimus	14
3.4	Analyysimenetelmä.....	15
4	TULOKSET	18
4.1	Asiantuntijuuden kehittymistä tukevat tekijät	19
4.2	Asiantuntijuuden kehittymistä haastavat tekijät	25
4.3	Yliopiston tuen riittävyys	29
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	31
6	LUOTETTAVUUS	34
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	40
	TAULUKOT	
	TAULUKKO 1.	19

1 JOHDANTO

Tämän tutkielman tarkoitus on tarkastella yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuutensa kehittymisestä. Akateemisissa opinnoissa ja myöhemmin työelämässä tietotyötä tekevillä kokemus oman alan asiantuntijuudesta on merkittävää. Tavoitteena on, että opiskelijalle kehittyy käsitys omasta asiantuntijuudesta ja pätevyydestä, jotta opiskelu ja siirtyminen työelämään on sujuvaa ja tuotteliasta. Tämän tutkielman tavoitteena onkin luoda Tietoarkisto Ailasta saadun aineiston avulla ymmärrystä siitä, mitkä tekijät tukevat ja mitkä tekijät haastavat asiantuntijuuden kehittymistä. Antavatko yliopisto-opinnot tarvittavat valmiudet asiantuntijuuden kehittymiselle, ja mitkä muut tekijät auttavat opiskelijoita kehittämään asiantuntijuuttaan? Voiko yliopisto tukea tätä kehitystä enemmänkin, vai kokevatko opiskelijat tuen riittäväksi? Tutkielmassa tarkastellaan Tietoarkiston aineiston generalistialojen opiskelijoiden vastauksia aiheesta, ja voidaan tuottaa ymmärrystä tällaisten alojen moninaisesta asiantuntijuuden roolista.

Vuoden 2014 opiskelijabarometrin mukaan noin 60 prosenttia korkeakouluopiskelijoista kokee opiskelevansa joko täysin tai lähes oikeaa alaa, kun taas alavalintaan selvästi tyytymättömiä on noin seitsemän prosenttia vastaajista. Lisäksi vain noin kymmenesosa opiskelijoista harkitsee alanvaihtoa. On kuitenkin huomattavaa, että moni opiskelija vastaajistakin on jo saattanut vaihtaa alaa tai on jo aiemmin suorittanut toisen korkeakoulututkinnon. Opiskelijat ovat myös olleet suhteellisen tyytyväisiä opintojensa etenemiseen. Asteikollaanollasta kymmeneen ammattikorkeakoululaiset antavat arvosanaksi 7,5 ja yliopisto-opiskelijat 6,8 etenemistavoitteidensa toteutumiselle. Kuitenkin molemmat ryhmät arvioivat opintojensa kestävän keskimäärin suositeltuja suoritusajoja pidempään. (Villa, 2016, s. 36–38) Näiden lukujen perusteella on hyvä huomata, että vaikka 60 prosenttia opiskelijoista ovat tyytyväisiä alaansa, 40 prosenttia opiskelijoista kokevat jonkinlaista epävarmuutta opiskelualastaan. Lisäksi alojen vaihto ja opintojen suorittamisen pituus kertovat

korkeakouluopiskelijoiden opintojen onnistumisesta ja oman asiantuntijuuden kehittymisen haasteista. On sekä opiskelijan, että korkeakoulun kannalta edullista, että opiskelija löytää oman alansa, ja pystyy suorittamaan opinnot tehokkaasti ja kehittämään näin tarvittavan asiantuntijuuden työelämää varten. Asiantuntijuuden kehittyminen voi myös auttaa opiskelijaa kiinnittymään alansa opintoihin, kun taas ongelmat sen kehittämisessä voivat viivyttää valmistumista tai jopa saada opiskelijan harkitsemaan alanvaihtoa.

Korkeakouluopiskelu on myös tärkeä osa opiskelijan elämäntilannetta. Siihen liittyy opiskelijan elämäntilanne ja esimerkiksi sosiaaliset piirit sekä osallisuus työelämään jatkossakin. Korkeakouluohjauksessa siis tuleekin ottaa huomioon koko opintopolku, johon kuuluu myös opintoihin hakeutuminen, opintojen aloitus ja jatkuvuus sekä lopulta työelämään suuntautuminen ja asettuminen. Opiskelijalla on vastuu opinnoistaan, mutta myös korkeakoululla on vastuu mahdollistaa tutkinnosta suoriutuminen hyvinvointia tukevalla tavalla. (Nummenmaa & Lairio, 2005, s. 11) Asiantuntijuuden kehittymistä ja opiskelijoiden hyvinvointia voidaan siis tukea korkeakoulussakin opintojen ohjaamisella.

Asiantuntijuuden kehittymiseen korkeakouluopiskelijoilla liittyy siis hyvin läheisesti opiskelijoiden hyvinvointi ja elämäntilanne. Lisäksi, kun tarkastellaan tekijöitä, jotka joko edesauttavat tai haastavat asiantuntijuuden kehittymistä, on tärkeää ottaa huomioon korkeakoulun tuki, joka on tärkeä ja keskeinen resurssi opiskelijoille. Asiantuntijuuden kehittymisen tarkastelulla voidaan saada tärkeää tietoa ja uusia näkökulmia siihen, miten opiskelijat käsittävät opintojensa sujuvuuden sekä miten yliopiston ja opiskelijan tavoitteet yliopisto-opinnoista toteutuvat.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkielman keskeisiä näkökulmia ovat yliopisto-opiskelijoiden näkemykset oman asiantuntijuutensa kehittymisestä opinnoissaan sekä yliopisto-opintojen ja yliopiston muun tuen merkitys asiantuntijuuden kehittämisessä. Opiskeluhyvinvointi ja yliopisto-opiskelun ajankohtaiset aiheet ovat myös hyvin olennaisia tekijöitä näiden ilmiöiden tarkastelussa, sillä oikean ja ajankohtaisen kontekstin määrittäminen tarkentaa tutkielman merkitystä. Yliopiston ohjauksen tahojen merkitystä on myös hyvä tarkastella, sillä ne ovat keskeinen resurssi opiskelijoiden hyvinvoinnissa ja opintojen sujuvuudessa. Keskeisiä käsitteitä ovat siis asiantuntijuus, opiskeluhyvinvointi ja yliopiston tuki.

2.1 Asiantuntijuus

Itse asiantuntijuuden kehittymistä ja opiskelijoiden hyvinvointia on tutkittu aiemmin paljon ja opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittyminen on hyvin keskeinen osa opintoja. Esimerkiksi aiemmissa opinnäytetöissäkin asiantuntijaksi kehittymistä on käsitelty laajasti. Aihe on kuitenkin monimutkainen ja kompleksi osa yliopisto-opiskelijoiden toimintaa ja on laajasti yhteydessä yhteiskunnan muutoksiin. Näin ollen siihen vaikuttavat tekijät muuttuvat ja vaihtuvat, ja uusilla opiskelijoilla on vuodesta vuoteen erilaisia tarpeita ja toiveita opintojensa tukemiseen ja työelämään siirtymiseen. Tarpeita täytyisikin kohdentaa jatkuvasti uusiin muutoksiin opiskelussa ja yhteiskunnassa. Käyttämästäni valmiista aineistosta on tehty jo pari muutakin kandidityötä, mutta haluaisin itse ottaa mukaan enemmän ohjaukseen liittyviä näkökulmia, mitä niissä ei nähdäkseni ollut. Näin olisi mahdollista koota ajankohtainen katsaus asiantuntijuuteen sekä yliopisto-opiskelijoiden tarpeisiin.

Asiantuntijuutta voidaan määritellä eri tavoin esimerkiksi alasta ja kontekstista riippuen. Asiantuntija on kuitenkin usein rooli, jossa opiskelijalta tai työntekijältä voidaan vaatia tiettyjä ominaisuuksia. Esimerkiksi Dunphyn ja

Williamsonin (2004) mukaan asiantuntijuus koostuu kokonaisuuksien hahmottamisesta, tiedoista ja taidoista, joustavuudesta, metakognitiivisesta havainnoinnista, kognitiivisen tilan käytettävyydestä ja opetuskyvyistä. Myös ajatus elinikäisestä oppimisesta on huomioitavaa, sillä monilla aloilla jatkuva tiedon ja teknologian kehittyminen luo asiantuntijoille tarpeen pysyä ajan tasalla ammatissaan, jotta he pysyvät alan asiantuntijoina. (Dunphy & Williamson, 2004) Myös Winchin (2018) mukaan asiantuntijalta vaaditaan relevantin tiedon omaamista ja ongelmanratkaisutaitoa, jossa todella ymmärretään ongelman luonne. Myös olennaisen tiedon havaitseminen monimutkaisissa tilanteissa ja kyky osata toimia havaintojen mukaan on keskeistä. Asiantuntija siis oman alan ymmärtämisen lisäksi osaa toimia nopeasti, tarkasti ja yksityiskohtaisesti tällä alalla. (Winch, 2018, s. 138–154) Dunphy ja Williamsonin (2004) mukaan asiantuntijalla on siis korkean tason osaamista ja tietoa alallaan. Toiminta ei nojaa ympäröiviin kehyksiin, vaan asiantuntija ymmärtää itse, miten toimia. Asiantuntija huomaa kokonaisuuksia ja niiden merkityksiä, joita noviisit eivät. Heillä on lisäksi rakentunut suuri tiedonmäärä ja syvä ymmärrys pitkän ajan kuluessa. Tämä tieto ei kuitenkaan perustu esimerkiksi yksittäisiin faktoihin, vaan he ymmärtävät tiedossaan aina kontekstin. Asiantuntija osaa myös joustavasti käyttää tietoaan ilman suurempaa vaivaa, ja usein asiantuntijalta vaaditaan osaamista opettamisesta ja ohjauksesta, jotta he voivat jakaa tietoaan. (Dunphy & Williamson, 2004) Asiantuntijuutta voidaan siis määritellä tiettyjen kriteerien avulla, ja nähdään, että asiantuntija on sellainen, joka omaa nämä piirteet omalla alallaan. Asiantuntija on rakentanut sellaisen tietopohjan itselleen, että hän pystyy vastaamaan näihin asiantuntijuuteen liittyviin ehtoihin esimerkiksi työssään. Asiantuntija osaa myös käyttää tietotaitoaan soveltaen, ja toiminta eroaa noviisista tai aloittelevasta asiantuntijasta. Opintojenkin kannalta olisi hyvä siis tietää, mitä omalla alalla vaaditaan asiantuntijalta, ja ymmärtää, miten sellaiseksi voi kehittyä.

Edellä mainittujen määrittelyiden ja kriteerien lisäksi omakohtainen kokemus omasta asiantuntijuudesta on myös tärkeää. Isopahkala-Bouretin (2008) mukaan kokemukseen asiantuntijuudesta kuuluu asiantuntijuudellinen tietämys, eri konteksteihin liittyvät kyvyt toimia asiantuntijana ja luottamuksen tunteet näistä taidoista ja itsestä. On myös oleellista tunnistaa sosiaalisen ympäristön vaatimat edellytykset sille, että on asiantuntija. Artikkelissaan

Isopahkala-Bouret (2008) tarkastelee sitä, miten asiantuntijayhteisöjen jäsenet jäsentävät kokemusta omasta asiantuntijuudestaan, ja mistä tämä kokemus koostuu. Kokemus asiantuntijuudesta on vuorovaikutuksellinen ilmiö ja se rakentuu osallistumalla yhteisöihin ja saamalla tunnustusta. Esimerkiksi neuvojen antaminen, avun antaminen pyydettyä sekä vastuutehtävät voivat luoda tunteen omasta osaamisesta ja kehittää omaa ymmärrystä aiheesta, mikä rakentaa kokemusta asiantuntijuudesta. Asiantuntijuus vaatii siis sosiaalista tunnustusta ja asiantuntijamaisten toimintatapojen edellytysten täyttämistä. Ympäröivä kulttuuri siis antaa merkityksen asiantuntijuudelle kyseisessä kontekstissa. Yksilö voi myös kokea tietyssä kontekstissa olevansa aiheen asiantuntija, mutta toisessa kontekstissa ei. (Isopahkala-Bouret, 2008, s. 84–85)

Myös Isopahkala-Bouretin (2008) tutkimuksessa sosiaalinen tunnustus asiantuntijuudessa oli keskeistä, ja sitä voi saada kollegoilta, esimiehiltä tai asiakkailtakin työelämässä. Kokemus asiantuntijuudesta vaatii myös tiedollista ja taidollista kokonaisuuden hallintaa ja tämän osaamisen sanoittamista eli hyvää omakohtaista käsitystä omasta osaamisesta myös muihin verrattuna. Omia taitoja voi verrata esimerkiksi alan uusiin tulijoihin, epäpäteviin kollegoihin tai omaan aiempaan osaamiseen. Myös tämän osaamisen soveltaminen ja kehittäminen on yhteydessä asiantuntijuuteen. Oma kokemusta asiantuntijuudesta voi pitää myös ainutlaatuisena ja omakohtaisena tietoperustana, joka kehittyy oman työhistorian ja oppimisen erilaisissa konteksteissa myös poikkitieteellisesti. Asiantuntijana toimimiseen liittyy myös kyky vaikuttaa asioihin ja edesauttaa päämääriään omalla alalla. Tähänkin asiantuntijuuden osa-alueeseen liittyvät verkostot, joihin on osallistuttava, jotta pääsee mukaan alansa toimintaan ja kehityskulkuun. On myös tärkeää, että omaan asiantuntijuuteen voi luottaa. Sekä oma että ympäröivän verkoston varmuus omasta asiantuntijaroolista edesauttaa kokemusta asiantuntijuudesta. Kokemus asiantuntijuudesta sisältää siis teoreettista ja käsitteellistä tietoa, kokemuksellista tietoa ja taitoa soveltaa osaamistaan sekä reflektion taitoa eli oman toiminnan ja ajattelun arvioimista. Lisäksi edellä mainitut vaatimukset asiantuntijuuden kokemuksesta vaikuttavat toisiinsa, ja toimivat yhdessä asiantuntijuuden rakentuessa. (Isopahkala-Bouret, 2008, s. 86–90)

Asiantuntijuuteen liittyen aineistossa tulee vahvasti esille myös generalismin käsite, mikä johtuu siitä, että aineistoon vastanneet opiskelevat

pääosin aloja, joista ei valmistu tarkasti tiettyyn ammattiin. (Yhteiskuntatieteitä, kasvatustieteitä yms.) Heikkilä (2020) kertoo Ellun Kanat -blogissa generalistin voimavaroista. Generalisti käsitteenä on tullut aiempaa suosittumaksi viime aikoina, ja sen roolia työyhteisöissä on korostettu. Generalisti tarkoittaa siis ihmistä, jolla ei ole tiettyä ”spesialiteettiä”. Tutkinto ei suoraan valmista mihinkään ammattiin, vaan sisältää yleispätevää osaamista. Generalisti-käsite voi Heikkilän mukaan myös viitata enemmän yksilön identiteettiin kuin tiettyyn ammatilliseen lokeroon. Hänen mielestään myös generalistin kuvaaminen moniosaajaksi voi hämmentää ja yhdistää käsitteen myös huijarisyndrooman potemiseen. Kuitenkin työyhteisöissä generalistit ovat tärkeä voimavara, sillä he voivat toimia esimerkiksi yhteytenä erilaisten osaajien ja organisaatioiden rajapinnoilla. Generalisti voi myös olla hyvin mukautumiskykyinen muuttuvissa työyhteisöissä ja omaksua monenlaisia rooleja ja tehtäviä. Näin ollen muuttuvan yhteiskunnan ja organisaatiomuutoksien alla he tuovat turvaa työyhteisölleen. (Heikkilä 2020) Myös Ura-lehdessä Jokelainen (2020) kertoo, että generalisteja tarvitaan nykyään yhä enemmän. Suomalaisessa koulutus- ja osaamispoliittisessa keskustelussakin generalisti mielletään henkilöksi, jonka koulutus valmistaa hänet enemmänkin esimerkiksi asiantuntija- ja esihenkilörooleihin. Generalistien taidoiksi voi yleisesti kuitenkin kuvailla esimerkiksi kriittisen ajattelun, kokonaisuuksien hahmottamisen ja yhteiskunnan ilmiöiden ymmärryksen. Generalistikoulutus antaa siis hyvät valmiuden asennoitua työelämään jatkuvana oppijana ja syvällisenä asiantuntijana nopeissa maailman muutoksissa. (Jokelainen, 2020)

2.2 Opiskelijoiden tarpeet

Baikin, Larcomben ja Brookerin (2019) artikkelissa tarkastellaan yliopiston roolia opiskelijan hyvinvoinnissa ja opiskelijoiden omia käsityksiä tästä aiheesta. Viime vuosikymmenten tutkimusten mukaan yliopisto-opiskelijoiden huonontunut henkinen hyvinvointi on entistä huolestuttavampi riski. Huono hyvinvointi vaikuttaa laajasti opiskelijan toimintakykyyn esimerkiksi fyysisesti, kognitiivisesti ja emotionaalisesti. Tämä voi vaikuttaa myös siis oppimiseen ja opintoihin kiinnittymiseen. Aiempaa tutkimusta on ollut paljon koskien mielenterveyden psykologisia tekijöitä ja tukielimiä, jotka käsittelevät mielenterveyden ongelmia.

Vähemmän tutkimusta puolestaan on siitä, miten yliopistot voisivat vähentää opiskeluympäristön aiheuttamia stressin aiheuttajia ja kuinka yliopistot voivat tukea opiskelijoiden hyvinvointia. Tämä voi olla haastavaa, sillä siihen liittyy muutoksia yliopiston opintosuunnitelmissa, strategioissa ja yliopistokulttuurissa. Lisäksi opiskelijoiden rooli ja näkemykset olisi näissä hyvin oleellisia, ja näitä tekijöitä voi olla vaikeaa saada mukaan päätöksentekoon. (Baik, Larcombe & Brooker, 2019)

Myös Puhakan (2017) selvityksessä tarkastellaan korkeakoulutettujen tuen tarpeita, mutta työnhaun ja työllistymisen näkökulmasta. Töitä! -hanketta varten toteutettu selvitys tarkastelee korkeakoulutettujen saatavilla olevia työnhaun tukipalveluja ja niiden toimivuutta eri asiantuntijoiden ja korkeakoulutettujen työttömien näkökulmasta. Vastanneiden mukaan esimerkiksi TE-toimiston palvelumuodoista tärkeimmäksi palvelumuodoksi määrittyi juuri ohjaus ja neuvonta. Ohjaamiselta kaivattiin tukea uraan, työllistymiseen ja oman tilanteen kysymyksiin. Henkilökohtaisen neuvonnan ja työtarjousten lisäksi tärkeänä pidettiin koulutusmahdollisuuksia eli mahdollisuuksia päivittää ja täydentää omaa osaamista tai tutkintoa. Jo valmistuneet korkeakouluopiskelijat siis turvautuvat pääosin TE-palveluihin työllistymisen asioissa. Kyselystä ilmeni myös, että korkeakoulutetut kaipasivat oman osaamisen tunnistamista ja soveltuvuutta oman alan tarpeisiin ja vaadittuun osaamisen tasoon etenkin vastavalmistuneiden kannalta. Havainnoitiin myös kehitysehdotuksia siihen, mikä rooli korkeakouluilla on opiskelijoiden työelämätaitojen kehittämisessä. Haasteena yliopistossa nähtiin se, ettei opiskelijoilla ole opinnoissaan samanlaista yhteyttä työelämään kuin esimerkiksi ammattikorkeakouluissa useiden työharjoittelujen kautta. Kaikissa oppiaineissa ei voida selkeästi ohjata tiettyihin yhteyksiin työelämässä tai harjoittelupaikoissa. Yliopistojen asiantuntijat kuitenkin pitivät työelämäopintojen sisällyttämistä opintoihin tärkeänä. Opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus tukeen myös oman alan ulkopuolisten työmahdollisuuksien tarkastelussa. (Puhakka, 2017)

2.3 Yliopiston ohjaus ja tuki

Anttilan (2011) mukaan erityisesti yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tavoitteena on tuottaa oman alansa asiantuntevia opiskelijoita ja työntekijöitä,

joilla on myös selkeä asiantuntijaidentiteetti. Asiantuntijaidentiteetin kehittäminen voikin olla se, joka jää vähemmälle opinnoissa, vaikka asiantuntijuus ja tieto kehittyisikin. Tämä voisi johtua esimerkiksi siitä, että kurssien opettaja näkee kehittämistyön reflektion ja jakamisen liian työlääksi etenkin massakursseilla. Korkeakoulun muu ohjaus ja tukipalvelut voisivat olla paikkaamassa ja tukemassa tällaista kehitystä ja uratyötä. (Anttila, 2011, s. 18, 22) Holmin (2011) mukaan Suomessa opiskelijoiden opintojen pituudet ovat pitempiä kuin muissa eurooppalaisissa korkeakouluissa ja opinnot usein viivästyvät. Viivästymisten syyt ovat moninaisia, mutta ohjaamisen ja tukipalvelujen rooli tässäkin on merkittävä. ”On liikaa vaadittu, että tasapäistävän koulutusjärjestelmämme mankelissa tiedonvarastojiksi opiskelleet opiskelijat osaisivat yhtäkkiä korkeakouluvaiheessa olla aktiivisia ja itseohjautuvia opiskelu- ja uraohjauksia”, Holm kuvaa (s.28). Hän uskoo siis, että yhteiskunta pyörisi sujuvammin, jos opiskelijoiden ohjausta parannettaisiin korkeakouluissa. Työllistyminen onkin iso osa korkeakoulujen tehtävää ja opiskelijoiden tavoitteita. (Holm, 2011, s. 27–31)

Eerolan ja Vadénin (2005) mukaan hämmennystä omiin opintoihin ilmenee sekä uusilla opiskelijoilla että loppuvaiheen opiskelijoilla. Vastuu opintoihin liittyvistä valinnoista on yksilöllä, mutta tähän tulee kuitenkin olla tarjolla kohtuulliset mahdollisuudet. Valinnat ovat vaikeita työelämän odotusten jatkuvissa ja nopeissa muutoksissa sekä opintojen yksinäisyydessä. Korkeakoululla olisikin tärkeä rooli opiskelijan motivoimisessa ja sitouttamisessa omaan alaansa. Yhteiskunnan ja työelämän vaatiessa yhä moniosaavampaa työvoimaa, yliopistojen tavoitteena on kehittää opiskelijoistaan elinikäisiä oppijoita ja luoda käsitystä keskeneräisyyden sietämisestä, mikä sopii aiemmin mainittuun generalistin käsitteeseen. Eerola ja Vadén (2005) tuovat esille myös vanhempien opiskelijoiden eli tuutorien roolin uusien opiskelijoiden ohjaajina. Tämä tehtävä on kehittynyt 1990-luvun lopulta yhä järjestelmällisemmäksi osaksi monien yliopistojen toimintaa. Toimintaan kuuluu tärkeänä osana opiskelijoiden sosiaalistaminen ja oman alan sisältöön ja opiskeluun tutustuttaminen. Toinen ohjaustoiminto on ollut henkilökohtaisen opintosuunnitelman eli HOPS:in kehitys, joka on myös vaikuttanut ohjauksen käsityksiin yliopistoissa ja sitä on pidetty yleispätevänä ratkaisuna opiskelijoiden ohjauksessa. (Eerola & Vadén, 2005, s. 75–84)

Korhonen (2005) puolestaan tarkastelee ohjausta koulutuksen ja työn rajalla, ja sitä, miten työelämäorientaatio voi olla opiskeluun yhteydessä. Kehittävä työelämäorientaatio viittaa teorian ja käytännön eli formaalin koulutuksen oppimisympäristön ja käytännön harjoittelun ja työelämän yhteyttä opinnoissa. Työelämäorientaatiota tukeva ohjaus onkin hyvin pientä sellaisilla aloilla, joista ei valmistu selkeästi tiettyyn ammattiin. (esim. lääkäri, opettaja tai psykologikoulutus) Ohjauksen haasteena ja tavoitteena olisi saada koulutuksesta saatu tieto kohtaamaan työelämän tarpeet ja odotukset tulevaisuuttakin ajatellen. Myös opiskelijan tukeminen oman tietopohjan rakentaminen on tavoitteena. Jos koulutusohjelmaan ei liity vahvasti työelämäorientoituminen, opetussuunnitelmassakin saattaa olla vain pieni osa työelämäyhteyksien muodostamista. Työelämäorientaatiota ja sille suotuisaa oppimisympäristöä voidaan siis kuitenkin tietoisesti kehittää. Myös akateeminen asiantuntijuus on tähän vahvasti yhteydessä, sillä onhan korkeakoulujen tavoitteena valmistaa opiskelijoista korkean osaamisen työvoimaa. Olisikin tärkeää luoda oppimisympäristö, jossa mahdollistetaan reflektiivisen asiantuntijuuden oppimista, jota on mahdollista käyttää tehokkaasti työelämässä (Korhonen, 2005, s. 123–139)

Moituksen ja muiden (2001) mukaan korkeakoulun opintojen ohjauksen tavoitteisiin kuuluu kaksi ryhmää. Korkeakoulun tavoitteet liittyvät muun muassa opintojen tehostaminen, opintoaikojen lyhentäminen, keskeyttämisten ehkäisy ja tiedottaminen. Opiskelijoiden tavoitteet koskevat esimerkiksi opiskelijoiden kannustamiseen ja kehittämiseen omien alojensa osajiksi, mihin liittyy muun muassa tutkintojen rakentaminen, asiantuntijuuden kehittyminen, itsensä arviointi ja opintojen suunnitelmallisuus, sekä opiskelumotivaatio. (Moitus ym., 2001, s. 24–25) Kuten aiemmin on tarkasteltu, esimerkiksi opintojen kohtuullinen kesto ja opintoihin kiinnittyminen ovat sekä yliopiston että opiskelijoiden kannalta toivottavia. Siksi onkin syytä tarkastella, mitkä tekijät niihin vaikuttavat, ja kokevatko opiskelijat yliopistolta saamansa tuen riittäväksi.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkielmassa tarkastelen siis yliopisto-opiskelijoiden näkemyksiä asiantuntijuutensa kehittymisestä opinnoissaan ja tekijöitä, jotka vaikuttavat tähän kehitykseen. Lisäksi tarkastelen, miten opiskelijat kuvaavat yliopiston tuen ja ohjauksen riittävyyttä vastauksissaan ja ilmenevissä asiantuntijuuden kehitykseen vaikuttavissa tekijöissä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitkä tekijät tukevat asiantuntijuuden kehittymistä opiskelijoiden näkökulmasta?
2. Mitkä tekijät haastavat asiantuntijuuden kehittymistä opiskelijoiden näkökulmasta?
3. Millaiseksi opiskelijat näkevät yliopiston tuen riittävyyden asiantuntijuuden kehittämisessä?

3.2 Aineisto

Aineistona käytän Tietoarkisto Ailassa julkaistua lina Koskelan kokoamaa kvalitatiivista aineistoa ”Yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuudesta 2019–2020”. Vastaukset on koottu neljänä eri keräysajankohtana vuosina 2019 ja 2020, ja sijoittuvat aikaan ennen pandemian alkua vuonna 2020. Vastauksissa ei siis käsitellä pandemian vaikutuksia opintoihin tai asiantuntijuuteen. Aineisto on poikkileikkausaineisto, jonka otoksena on käytetty henkilöitä, jotka opiskelevat generalistialoja yliopistossa. Aineisto koostuu kokonaisuudessaan 11 kirjoitusvastauksesta. Aineisto on kerätty internetin välityksellä ja aineistonkeruun tekniikkana on käytetty omien kirjoitusten tuottamista kirjoitusohjeen avulla. Vastaajia ohjeistettiin vastaamaan muun muassa siihen, millaiseksi he kokevat asiantuntijuuden omalla kohdallaan tai millaista tukea asiantuntijuuden kehittämiseen kaivattaisiin yliopistolta. Lisäksi kysyttiin generalistialojen

luonteesta ja roolista työelämän kannalta. Vastaukset ovat vapaamuotoisia ja pituudet vaihtelevat yhdestä kappaleesta noin sivun mittaiseksi. (Koskela, 2020)

Hain Tietoarkistosta minua kiinnostaviin teemoihin ja käsitteisiin liittyviä aineistoja, ja tämä aineisto liittyikin juuri korkeakoulutukseen, työelämään, hyvinvointiin ja ohjaukseenkin. Tutkimuskysymyksiä pohdittaessa tulikin määritellä, mihin kysymyksiin valmiista aineistosta on mahdollista saada vastauksia. Halusin pääasiassa tutkia opiskelijoiden kokemuksia omasta asiantuntijuudestaan ja tekijöitä, jotka vaikuttavat sen kehittymiseen. Minua kiinnosti myös yliopisto-ohjauksen näkökulma, josta aineiston kokoaja kysyikin vastaajilta haastattelukysymyksissä. Päädyin kuitenkin muokkaamaan ja laajentamaan tätä kolmatta tutkimuskysymystä, sillä aineisto ei juuri olisi antanut tähän vastauksia, sillä vastaajat eivät kirjoittaneet juurikaan ohjauksesta. Päädyin siis tarkastelemaan yliopiston tuen riittävyttä yleisemmin, sillä vastauksien kautta on mahdollista pohtia, missä opiskelijat tarvitsisivat enemmän tukea asiantuntijuuden kehittämisessä.

3.3 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on usein tarkastella jotain yhteiskunnallisesti ajankohtaista kysymystä. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistona käytetään empiirisiä aineistoja, jotka ovat esimerkiksi tekstejä tai haastatteluja. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan aineistoa kontekstissaan, eli ihmisen toimintaa ja ajatuksia tarkastellaan osana ilmiön viitekehystä. Ominaista on myös se, että vastaajan subjektisuus ja toimijuus ovat keskeisiä, jolloin tutkittavilla on omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä tutkittavasta ilmiöstä. Heillä on kuitenkin myös jaettuja eli kollektiivisia merkityksiä, jolloin voidaan tutkia myös esimerkiksi erilaisia työkuultuureita. Laadullisessa tutkimuksessa oleellista on siis, että ihmiset, joiden kokemuksia tutkitaan, ovat keskeisessä asemassa tutkimuksen aiheen merkitysten ymmärtämisessä. (Juhila, 2021) Laadullinen tutkimus on siis sopiva valinta, kun tutkitaan opiskelijoiden näkemyksiä asiantuntijuuden kehittämisestä. Näin kirjoitusaineistoa voidaan tarkastella juuri tutkittavien kokemusten näkökulmasta ja tarkastella ilmiötä aineistolähtöisesti. Asiantuntijuuden tarkastelu on hyvin ajankohtainen yhteiskunnallinen aihe, jota

onkin hyvä tarkastella ottaen huomioon ajankohtaiset ilmiöt ja kontekstit opiskeluun, hyvinvointiin ja työelämään liittyen.

Aineiston analyysi on pääosin aineistolähtöistä. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt eivät ole määriteltyjä etukäteen, ja teorialla tai aikaisemmillä havainnoilla ei pitäisi olla vaikutusta analyysin toteutuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on löytää teoreettista ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. On kuitenkin hyvin vaikea toteuttaa tutkimusta, jossa havainnot olisivat täysin objektiivisia ja teoriasta irrallisia. Jo tutkijan käyttämät käsitteet aiheesta ja valitut tutkimusasetelmat ja menetelmät vaikuttavat tuloksiin. Ennakkokäsitykset ja tieto aiheesta vaikuttavat analyysiin ja onkin tärkeää, että ne tuodaan ilmi tutkielmassa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 80)

Pyrin tässä tutkielmassa siis tarkastelemaan yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuutensa kehittymisestä, ja analyysiyksiköt, teemat ja tulokset pyrin koostamaan aineistolähteisesti, ja niin, että ilmiöön liittyvä ymmärrys koostuu vastaajien käsityksistä ja ajatuksista. Kuitenkin on hyvä huomata, että aiempi tietämys, omat kokemukseni ja taustalla olevat teoreettiset lähtökohdat luovat ennakkokäsityksiä analyysiin.

Tällaisia aineistolähtöisen analyysin haasteita, kuten ennakkokäsityksien roolia, voi paikata esimerkiksi teoriaohjaavalla analyysillä, missä teoria voi toimia apuna, mutta analyysiä ei kuitenkaan tehdä sen pohjalta. Näin analyysissä on enemmän näkyvillä aikaisempi tieto ja käsitykset teoriasta, mikä voi auttaa analyysiä. Analyysi ei kuitenkaan ole teoriaa testaavaa, vaan ymmärrystä ja ajatuksia luova. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 81) Aiemmistä tutkimuksista ja taustalla käsitellyistä teorioista ilmenikin monia näkökulmia asiantuntijuuden kehittymiseen ja yliopisto-opiskeluun liittyen, joita voi esiintyä aineistossa. Aineistosta voi kuitenkin myös löytyä teoriasta poikkeavia näkökulmia, jotka ovat tärkeä ottaa huomioon, kun tarkastellaan opiskelijoiden omakohtaisia näkemyksiä, minkä takia analyysi on pääosin aineistolähtöistä.

3.4 Analyysimenetelmä

Analyysimenetelmänä tässä tutkielmassa käytän laadullista sisällönanalyysiä. Menetelmällä on mahdollista tarkastella haastatteluaineistoista tutkittavaan ilmiöön vaikuttavia tekijöitä ja koota vastauksissa ilmeneviä yhtäläisyyksiä ja

poikkeaviakin teemoja. Sisällönanalyysillä on mahdollista tarkastella, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineistossa ja vastauksissa kerrotaan. Laadullisessa sisällönanalyysissä tutkija tunnistaa ja nimeää vastauksista esiin tulleita piirteitä. Tämä voi olla aineistolähtöistä, jolloin aineistoa tarkastellessa etsitään tutkittavasta ilmiöstä sille keskeisiä kohtia. Nämä kohdat voivat olla yksittäisiä lauseita tai pidempiä lainauksia. Teoria voi toimia ohjaavana tekijänä, kun pohditaan, mitkä tekijät aineistossa kiinnostavat. Aineistosta etsitään sisäistä variaatiota eli vaihtelua ja tarkastellaan näiden teemojen välisiä eroja ja samankaltaisuuksia. Aineistoa jaetaan siis analyysiyksiköihin, joita voidaan vertailla. Aineiston vastauksista tulee etsiä samoja asioita ja käydä näin huolellisesti koko aineisto läpi. (Vuori, 2021)

Tutkielman tarkastelun kohteena ovat siis tekijät, jotka joko tukevat tai haastavat asiantuntijuuden kehittymistä. Sisällönanalyysillä voidaan löytää vastaajien kirjoituksista erilaisia teemoja, joita voi vertailla ja yhdistellä, jolloin on myös mahdollista löytää yhteneviä näkökulmia opiskelukulttuurista aiheeseen liittyen. Tavoitteena on siis etsiä myös teoriasta ilmenneiden kiinnostavien näkökulmien pohjalta kohtia ja lainauksia aineistosta, joita voidaan koota tiettyihin teemoihin. Nämä teemat voivat sitten kertoa keskeisistä tukevista ja haastavista tekijöistä asiantuntijuuden kehittymiselle. Asiantuntijuuden kehittymiseen liittyvien tekijöiden ja teemojen pohjalta voidaan myös pohtia vastaajien kuvauksia yliopiston tuen riittävydestä.

Analyysivaiheessa etsin ensin aineistosta sitaatteja tai pidempiä tekstipätkiä, joissa kuvataan jotain asiantuntijuuden kehittymistä tukevaa tai haastavaa tekijää. Tämän jälkeen tarkastelen, mitä keskeistä ajatusta tai käsitettä mikäkin sitaatti kuvaa. Sitten vertailen ja yhdistelen näitä sitaattien keskeisimpiä ajatuksia ja muodostan niitä kuvaavia pääteemoja. Seuraavaksi yhdistelen kaikki samaa aihetta, ongelmaa tai tukevaa tekijää koskevat kohdat ja sitaatit kyseisten pääteemojen alle, joista muodostuu analyysissä käytettävät kokonaisuudet. Lopuksi käytän apuna kvantifiointia, jossa laskettavana yksikkönä on sitaatit kussakin pääteemassa. Lasken pääteemojen sitaatit yhteen ja muodostan taulukon, missä havainnoidaan sitaattien lukumäärää kaikissa teemoissa. Näin voidaan tarkastella sitä, mitkä tekijät ilmenevät vastauksissa useimmin, ja koetaan näin ollen merkittävimmiksi tekijöiksi asiantuntijuuden kehittymiselle. Poimitut sitaatit ja pääteemojen luokittelu on nähtävissä

kokonaisuudessaan liitteessä tutkielman lopussa. Teemat ovat lisäksi erotettu asiantuntijuuden kehittymistä tukeviin sekä haastaviin tekijöihin teemojen luokittelussa ja taulukossa. Näiden jälkeen tarkastelen vielä edellisiin teemoihin liittyen kolmatta tutkimuskysymystä ja yliopiston tuen riittävyttä.

Saaranen-Kauppisen & Puusniekan (2006) mukaan laadullinen aineisto ei estä analyysin määrällisyyttä. Aineiston kvantifioinnilla voidaan päästä aineistoon tehokkaasti kiinni ja laskemalla saa varmuutta, ettei päätelmät perustu vain tutkijan tuntumaan. Kvantifioinnilla ei kuitenkaan pyritä yleistämiseen tai tulosten tilastollisuuteen, vaan se on aineiston kuvaamista luvuilla. Esimerkiksi teemoihin kuuluvia sitaattien tai teeman esiintymisen lukumääriä voidaan laskea. Tuloksia voi esittää myös taulukoissa, jotka havainnollistavat aineistoa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006)

4 TULOKSET

Aineistosta löytyi yhteensä 57 kohtaa, jotka käsittelivät asiantuntijuuden kehittymistä tukevia tekijöitä, ja 33 kohtaa, jotka käsittelivät asiantuntijuuden kehittymistä haastavaa tekijää. Näistä muodostui yhteensä 11 teemaa. Teemat ovat osin yhteisiä tukevissa ja haastavissa tekijöissä, sillä esimerkiksi kokemukset generalistialan luonteesta näkyivät sekä positiivisessa että negatiivisessa valossa. Löytyi kuitenkin myös teemoja, jotka ilmenivät vain positiivisissa tai negatiivisissa näkökulmissa. Kuvaan esiin tulleita teemoja taulukon 1 avulla. Taulukossa 1 havainnoidaan teemoja, ja sitä, montako kertaa opiskelijoiden vastauksissa kyseiset teemat ilmenivät. Luvut kuvaavat sitä, montako sitaattia kuhunkin teemaan on ryhmitelty. Näin on mahdollista tarkastella, mitkä teemat ovat keskeisimpiä asiantuntijuuden kehittämisessä opiskelijoiden näkökulmasta. Tuloksissa tarkastelen teemoittain näitä sitaatteja tarkemmin ja nostan esille esimerkkejä aineistosta. Vastaajia kuvaan merkinnällä K1–11 (kohde), kuten valmiissa aineistossa. Kaikki sitaatit ja teemat ovat nähtävillä myös liitteessä.

Taulukko 1. Asiantuntijuuden kehittymiseen vaikuttavat teemat yliopisto-opiskelijoilla

Asiantuntijuuden kehittymiseen vaikuttavat teemat	Tukevat tekijät	Haastavat tekijät
Työkokemus	8	
Harjoittelu	4	
Yliopisto-opinnot	15	4
Opintojen työelämäpainotteisuus	3	6
Opintojen oheistoiminta	6	
Asiantuntijuuden reflektioidot	13	3
Generalistin rooli	7	8
Opintojen joustavuus	1	
Kokemus omasta alasta		5
Tiedonpuute		3
Työmarkkinoiden tilanne		4

4.1 Asiantuntijuuden kehittymistä tukevat tekijät

Taulukosta 1 nähdään, että vastauksissa keskeisin asiantuntijuuden kehittymistä tukeva tekijä oli itse yliopisto-opinnot (n=15). Tässä teemassa korostui kokemus asiantuntijuuden kehittymisestä opintojen aikana esimerkiksi kurssien, teoreettisen tietotaidon kertymisen ja sivuaineidenkin avulla. Lisäksi koettiin, että yliopistokoulutus itsessään erottaa asiantuntijan muusta väestöstä. Suurin osa vastaajista kuvasi oman alan asiantuntijuutensa kehittyneen juuri opintojensa edetessä ja esimerkiksi opinnäytetöitä tehdessä.

Osa koki, että itse opinnot tuovat asiantuntijuudelle perustaa ja asiantuntijuus kehittyy opintojen edetessä ja tiedon määrän kasvaessa:

Se, mitä yliopisto-opinnoista olen saanut, on monipuolista ymmärrystä kasvatuksen, koulutuksen ja työelämän ilmiöistä, jotka luovat pohjaa asiantuntijuuteni kehittymiselle ja asiantuntijana kasvamiselle. (K2)

Viimeisempänä tulee mieleen gradun kirjoittaminen. Pitkän kirjoitusprosessin jälkeen voi todella kutsua itsensä sen aiheen asiantuntijaksi. (K3)

Asiantuntijuuttani kasvattaa myös laajat sivuaineopintoni, joita on poimittu psykologiasta, kauppatieteistä, tilastotieteestä ja filosofiasta. (K6)

Opiskelijat siis kokevat, että ymmärrys oman alan ilmiöistä kasvaa opinnoissa. Lisäksi sivuaineopinnot sekä opinnäytetöiden tekeminen ovat vahvistaneet kokemusta asiantuntijuudesta. Osa myös koki, että juuri yliopisto-opinnot itsessään ovat se tekijä, joka erottaa asiantuntijan muista:

Mielestäni ilman yliopistotutkintoa ei juurikaan voi kutsua itseään minkään ILMION asiantuntijaksi (paitsi tietenkin putkimies on oman alansa asiantuntija, mutta minulle asiantuntijuus kohdistuu johonkin abstraktimpaan asiaan, ei vain mekaaniseen tekemiseen tai taitoon.) (K7)

Yliopistotutkinnolla on omalle asiantuntijuudelleni valtava merkitys, koska teemat, joista olen kiinnostunut, kietoutuvat omaan elämäni, ja ilman tutkintoa pelkäisin, että päädyn puhumaan vain omien kokemusteni kautta. Tutkinto selventää omalla kohdallani rajaa asiantuntijan ja "kokemusasiantuntijan" välillä - -. (K10)

Nämä opiskelijat kokevat, että yliopistotutkinto antaa heille sellaisen statuksen ja tietotaidon, jolla he kokevat olevansa asiantuntijoita. Näiden kuvausten mukaan muulla koulutuksella tai ilman koulutusta ei siis tätä tiettyä asemaa voisi saavuttaa.

Yliopiston rooli asiantuntijuuden kehittymisen tukena ilmeni sekä tukevissa että haastavissa tekijöissä sen mukaan, miten vastaajat kokivat yliopiston tuen riittävän. Yksi vastaaja viittasi suoraan tuen riittävyyteen ja näki sen riittävänä, vaikka tiedostaakin, että asiasta on mahdollisesti eriäviä näkemyksiä:

Koen, että olen saanut yliopistolta tukea, enkä lähtisi muuttamaan yliopiston toimintaa. - - Voi olla, että joku toinen opiskelija olisi kaivannut enemmän tukea asiantuntijuuden kehittämisessä. En kuitenkaan minä. (K7)

Yliopiston rooli asiantuntijuutta kehittävien opintojen tuottajana sekä muuten asiantuntijuuden kehittymisen tukijana on siis merkittävä. Akateemisen koulutuksen tarkoitus onkin opiskelijoiden valmistaminen oman alansa asiantuntijoiksi. On siis hyvä, että tämän tavoitteen tukeminen ilmenee keskeisimpänä tukevana tekijänä opiskelijoiden näkökulmista.

Asiantuntijuuden kehityksessä toiseksi yleisin tukeva tekijä vastauksissa oli reflektiotaitojen merkitys asiantuntijuudessa (n=13). Useissa vastauksissa korostui se, että henkilökohtainen asiantuntijuuden kokemus ja tunnistaminen on ollut olennaista kehityksessä. Esimerkiksi asiantuntijuuden kehittymisen kuvailtiin mahdollistuneen sen kautta, että itse on oppinut hahmottamaan, mitä on oppinut, ja miten oma tietotaito on kehittynyt sekä itseän että muihin verrattuna.

Se, että hahmottaa itse, mitä asiantuntijuuteen tarvitaan, mitä osaamista itsellä on, ja miten sen asettaa esimerkiksi sanoiksi oli keskeistä vastauksissa.

Tästä uranäkymät ovat kuitenkin oikein hyvät, sillä opintojen, työkokemuksen ja työhakemustentäyttämiskokemuksen myötä pystyn nykyään sanoittamaan osaamiseni houkuttelevasti. (K1)

Asiantuntijuus sen sijaan on kyllä jollain lailla muodostunut, kun on oppinut kietomaan omia opintoja, ja aihetta kuin aihetta oman kiinnostuksen kohteen ympärille. (K4)

Asiantuntijuuden sanoittaminen ja tietoinen rakentaminen on siis työelämään siirtymisenkin kannalta olennaista asiantuntijuuden kehittymisessä. Kokemus pätevydestä ilmenee sekä itselle että työnhaussa paremmin, kun sen osaa sanoittaa hyvin. Lisäksi toisen vastaajan mukaan oman asiantuntijuuden kehittymiselle suuntaa antaa reflektiokyky, jonka kautta voi luoda tälle kehitykselle tavoitteita:

Koen, että generalistialalla oman suunnan löytäminen ja asiantuntijaksi kasvaminen on pitkälti kiinni itsestä ja omasta kyvystä/halusta reflektoida osaamistaan ja tulevaisuuden toiveitaan, ja pyrkiä näitä kohti. (K2)

Useissa vastauksissa ilmeni, että vastaajat ovat kokeneet asiantuntijuutta erityisesti vertaamalla itseään muihin. Tämä näyttäytyi yhtenä keskeisenä reflektiotapana. Opinnoissa kerääntynyttä tietoa ja asiantuntijuuden kehitystä ei välttämättä itse huomaa, eikä opiskelija näe konkreettista eroa itseensä ennen opintoja. Tätä reflektiota voi edesauttaa se, että huomaa, kuinka oma tietotaito omasta alasta on laajempi kuin vertaisilla, jotka eivät ole käyneet samoja opintoja:

Yhteiskuntatieteistä saatu suurien kokonaisuuksien ja ihmisluonnon ymmärtämisen määrä näkyy varsinkin keskusteluissa silloin, kun pyrkii selittämään asiaan perehtymättömälle ihmisen käyttäytymistä. (K6)

Juuri osittain tämän takia puheviestinnän kurssi oli käännekohta oman asiantuntijuuteni kannalta. Ensinnäkin kurssilla harjoiteltiin omasta osaamisesta ja omasta alasta kertomista muille, eri alojen opiskelijoille, ja tämä oli ensimmäinen kerta, kun koin, että pystyn kertomaan jotain sellaista, mitä muut opiskelijat eivät vielä tiedä. (K10)

Asiantuntijuushan on nimenomaan erottautumista muista suuren tietomäärän ja sen soveltamisvalmiuksien vuoksi, eikä tiedon määrää suhteessa muihin voi tietää ennen muiden tietomäärään perehtymistä. Työhaastatteluissa ja muissa tilanteissa, joissa kulttuuriin ja rooliini tämä kuuluu, tulen kyllä esittämään tiseni asiantuntijan positiossa. (K6)

Kolmanneksi eniten (n=8) vastaajat nostivat esille työkokemuksen asiantuntijuuden kehittymisen tukijana. Keskeistä näytti olevan, että työkokemus kehitti oman alan tuntemusta ja kehitti tietoja ja taitoja, joita tarvitsee työelämään siirtyessä. Kuvattiin, että työkokemus antaa sellaista tietoa, mitä opinnoista ei saa:

Saatuani jonkin verran työkokemusta pidän asiantuntijuuttani aika paljon laajempana kuin pelkkää opinnoissa saamaani asiantuntemusta, mikä johtuu työni luonteesta. Olen saanut olla monipuolisesti mukana tekemässä viestintää, tiedotusta ja sisältötyötä kääntämisen lisäksi, mikä ei sinänsä ole ehkä laajentanut osaamiskaalaani mutta on kuitenkin tärkeää työelämäkokemusta. (K1)

Olen työskennellyt koko opintojeni ajan isossa yrityksessä, jossa minulla on ollut mahdollisuus työskennellä henkilöstö-, koulutus- ja kehitysasioiden parissa. Koen että juuri tätä kautta oma asiantuntijuuteni on kehittynyt kun olen päässyt peilaamaan opintojani työhöni. Ilman työssä oloa, en usko että olisin pystynyt kehittämään varsinaista asiantuntija identiteettiä. (K5)

Työkokemuksen kautta voi myös peilata ja soveltaa oppimaansa, ja kehittää näin henkilökohtaista asiantuntijakokonaisuuttaan opiskelujen aikana ja vielä työelämässäkin:

Se [asiantuntijuus] kuitenkin kasvaa ja kehittyy omanlaisekseen vasta työelämässä. Siellä voi sitten täydentää osaamistaan vielä siltä osa-alueelta missä kulloinkin työskentelee esim. täydennyskoulutusten avulla. (K3)

Tätä asiantuntijuuden karttumista on kuitenkin vahvasti ohjannut se, mitä olen nähnyt olevan hyödyllistä omassa työympäristössäni. (K5)

Opiskelijat kokivat työkokemuksensa siis ennen kaikkea asiantuntijuutta kehittävänä tekijänä, mutta myös tekijänä, jota ilman oma asiantuntijuus ei ole valmis. Opintojen kautta ei siis yksistään voi tulla alan asiantuntijaksi, vaan monipuolinen kokemus omalta alalta nähtiin olennaisena. Vastauksissa näkyi

myös se, että työkokemus antaa suuntaa omalle työuralle ja asiantuntijaidentiteetille, mikä luo pohjaa myös yliopisto-opinnoille.

Myös erilaiset kokemukset generalistin roolista vastauksissa (n=7) olivat kiinnostavia. Tällä roolilla viitataan opiskelijoiden näkemykseen generalistisesta ammatistaan ja sen sijasta esimerkiksi työmarkkinoilla. Osa vastaajista koki siis tämän roolin positiivisena asiana:

Näen kuitenkin, että nykyajan työelämässä on kysyntää generalistialojen moninaiselle osaamiselle, joka ei ole sidottua tiettyyn alaan. Se tarjoaa mahdollisuuksia moneen, ja ennen kaikkea mahdollistaa oman asiantuntijuuden suuntaamisen itseä kiinnostavien asioiden äärelle. (K2)

Generalistina koen että olen valmis hyvin monenlaisiin töihin. Erityisesti koen olevani aikuiskasvatuksen, kasvatuksen ja ohjauksen asiantuntija. Ja näitä taitoja hyödynnän myös nykyisessä työssäni, jonka aloitin opintojen loppusuoralla. (K3)

Kohde 2 kuvaakin, kuinka nykyään monialaista ja muovautuvaa osaamista tarvitaan työmarkkinoilla, ja generalisteilla onkin monia vaihtoehtoja. Kohde 3 taas kuvaa, että juuri omaa asiantuntijakokonaisuutta voi hyödyntää työssään hyvin. Osa lisäksi kuvasi, että on tärkeää itsekkin nähdä tämä rooli eduksi. Vastauksissa ilmenee, että tulisi tunnistaa juuri oman alansa vahvuudet, ja sen kautta suunnata työelämään siirtymistä:

Kyllä se suunta sieltä löytyy, vaikka opintojen ajan olisikin vähän hukassa! Luottaa vaan itseensä ja omiin vahvuuksiinsa ja valitsee töitä jotka sopivat niihin. (K3)

Itsensä vertaaminen esimerkiksi lääkäreihin tai kokkeihin on kuitenkin hyödytöntä, sillä vaikka meillä ei olekaan yhtä selkeitä osaamisraameja, voimme kuitenkin kehittää tietouttamme haluamaamme suuntaan. (K8)

Myös opintojen oheistoiminta (n=6) ja harjoittelu (n=4) nähtiin asiantuntijuutta kehittävinä. Esimerkiksi ainejärjestötoiminta, ainejärjestön vertaistuki ja tuutorit auttoivat opinnoissa ja niiden suuntaamisessa:

Koen lisäksi saanut paljon lisämaustetta asiantuntijuuteeni ainejärjestötoiminnan kautta. Se kehitti paljon asiantuntijalta vaadittavia yleisiä työelämätaitoja, kuten organisoitukykyä ja vuorovaikutustaitoja. (K3)

Joku tutoreista sanoi ensimmäisenä vuonna, ettei kannata opiskella sellaista, mikä ei kiinnosta. Olen seurannut tätä, ja kuin ihmeen kaupalla opinnoista alkaakin hahmottua jonkinlainen kokonaisuus. (K4)

Kolmas mielestäni keskeisin asiantuntemusta opintojen ohella kasvattanut kokemukseni tulee yliopiston hallinnossa opiskelijaedustajana toimimisesta. Olen ollut mukana monessa erilaisessa yliopistohallinnon organisaatioissa, ja niissä olen päässyt kasvattamaan esimerkiksi neuvottelutaitojani aivan uusiin svääreihin. (K11)

Kokemus ainejärjestössä tai yliopiston hallinnossa toimimisesta sai työkokemukseen verrattavaa kokemusta asiantuntijatyöstä. Nämä kehittivät siis esimerkiksi organisointi- ja vuorovaikutustaitoja sekä antoivat näkökulmia hallintoon ja erilaisissa organisaatioissa toimimiseen. Vastauksissa näkyi myös muiden opiskelijoiden ja esimerkiksi tuutoreiden antama tuki.

Harjoittelusta mainittiin vastauksissa myös asiantuntijuutta kehittävänä. Harjoittelu on opintoihin kuuluvaa työkokemuksen kehittämistä, kun taas aiemmin mainittu työkokemus on "itsenäisesti" hankittua. Harjoittelu nähtiin siis myös tärkeänä tapana saada kokemusta käytännön töistä ja apuvälineenä yhdistämään opitut asiat työhön:

Muuten mielestäni yliopistossa asiantuntijuutta tukee erityisesti harjoittelu. Siinä pääsee yhdistämään koulussa opittua työelämään ja refleктоimaan näiden kahden yhteyttä. Itselleni harjoittelu mieleisessä paikassa lisäsi varmuuttani urasuunnittelun ja asiantuntijuuden suunnan suhteen. (K3)

Tämä tutkinto ja tutkintoon kuuluva pakollinen 3kk harjoittelu antavat erinomaiset mahdollisuudet asiantuntijatyöhön. Toivonkin, että saan harjoittelupaikan pian, koska odotan kovasti pääseväni ekaan "oman alan" työpaikkaan! (K9)

Muita asiantuntijuutta tukevia tekijöitä kuvattiin olevan opintojen työelämäpainotteisuus (n=3) ja opintojen joustavuus (n=1). Vastauksissa oli mainintoja opintoihin sisältyvistä työelämätaidoista. Tämä eroaa harjoittelusta sekä opintojen teoreettisesta puolesta. Esimerkiksi opinnot nähtiin asiantuntijuuden kehittymistä tukevana, jos niitä pystyi soveltamaan työelämään tai niistä sai tarkempaa osaamista uran kannalta:

Käytännössä siis opinnot tukevat hyvin asiantuntemuksen kehittymistä, jos niitä on mahdollista peilata työelämään. Muutoin hyödynnettävyys tai tiedon sisäistäminen ei ole ihan yhtä tehokasta. (K5)

Kandintutkielmani lisäksi myös rasismia ja antirasismia käsittelevä kurssi oli minulle merkittävä oppimiskokemus. Kyseinen kurssi antoi paljon eväitä rasismin vastustamiseen sekä rohkeutta puuttua sortaviin, syrjiviin ja rasistisiin tilanteisiin. Kyseisellä kurssilla tehtiin myös antirasistinen teko, joka vahvisti omaa asemaani aktiivisena yhteiskunnallisena toimijana. (K9)

Maininnassa opintojen joustavuudesta ilmeni myös olennainen seikka asiantuntijuuden kehittymisen kannalta. Mahdollisuus opintojen suorittamiseen omalle tilanteelleen edullisimmalla tahdilla voi olla tärkeä osa asiantuntijuuden kehittymistä:

Opintojen suorittaminen normaalia hitaammin on mahdollistanut erilaisten vapaaehtoistehtävien ja -koulutusten sekä luottamustehtävien tekemisen opintojen ohella. Ilman niitä asiantuntemukseni olisi varmasti todella erilaista, sillä pelkästään yliopistossa oppimani asiat ovat kuitenkin melko rajallisia. (K11)

4.2 Asiantuntijuuden kehittymistä haastavat tekijät

Taulukosta 1 nähdään, että asiantuntijuuden kehittymistä haastaa eniten generalistin rooli (n=8) vastauksien mukaan. Haasteena tämä rooli ilmeni sekä omissa käsityksissä että työmarkkinoiden vaatimuksissa. Työllistymisen kannalta ”epämääräinen” koulutus nähtiin esimerkiksi epävarmuutta tuottavana ja haastavampana kuin muunlaisiin ammatteihin valmistuneilla:

Toisille se toimii ja tulee ehkä luonnostaan, toisille se on ehkä kova epävarmuuden aiheuttaja, että tutkinto ei suoranaisesti valmista mihinkään ammattiin tai tiettyyn asiantuntijuuteen. (K2)

Välillä minua mietityttää, oliko viisasta valita ns. Generalistiala. Työllistymisen kannalta siis. Tulevaisuus näyttää välillä sumuiselta, enkä tiedä mihin tulen päätymään. Se on aiheuttanut välillä päänvaivaa, mutta ei kuitenkaan huolestuttavissa määrin. Käsitys ”oma ala” on minulle vielä hieman sumea. (K7)

Asiantuntijuus ei vielä valmistuessa olisi siis kehittynyt niin, että voisi ilman merkittävää epävarmuutta siirtyä työelämään. Opintojenkin aikana generalistiset opinnot eivät anna tarkkaa suuntaa kehittää asiantuntijuutta tietty työura mielessä. Voi olla vaikea koostaa laajoista opinnoista kokonaisuutta, kun ei tiedä missä sitä voi käyttää. Lisäksi kuvattiin, että generalistin rooli työmarkkinoilla voi olla epäedullinen:

Yksi ihminen tekee sitten hutiloiden kolmen ihmisen työt kehnolla palkalla, koska generalistin tosiaan pitää osata ihan kaikki. (K1)

Koen, että tarvitaan työelämässä kerrytettyä (useamman vuoden) kokemusta, jotta voidaan puhua aidosti asiantuntijuudesta - tällöin asioista tiedetään niin teoreettisella että konkreettisella tasolla, ja osaamista voidaan soveltaa joustavasti. (K2)

Generalistiala on mielestäni haastava siinä mielessä, että vaikka hallitsisikin joitain teoriakokonaisuuksia, mielessä väijyy kuitenkin pelko siitä, osaanko mitään käytännön asioita. (K8)

Generalismiin liitettiin siis näkemyksiä siitä, että pitää osata kaikesta kaikkea, mutta käytännön osaamista on puolestaan vaikea kerryttää itselleen. Tällaiset näkemykset generalismin roolista voivat siis haastaa asiantuntijuuden kehittymistä, kun sekä opiskelijoiden että työmarkkinatoimijoiden suhtautuminen yleispätevään osaamiseen on hajanainen ja negatiivinen.

Toiseksi eniten vastauksissa asiantuntijuuden kehittymistä haastavana nähtiin työelämäpainotteisuus opinnoissa (n=6) tai oikeastaan sen puute. Vastauksissa ilmeni sekä huolta käytännön opetuksen vähäisyydestä että toiveita ja ehdotuksia työelämäpainotteisesta opetuksesta:

Mielestäni tutkintoon voisi myös sisältyä jo kandidaiheessa lyhyitä työelämävierailuja (vrt. tet peruskoulussa / ainejärjestöjen ylläpitämät duunisafarit) asiantuntijaksi kasvuun liittyvällä kurssilla. (K2)

Mielestäni yliopisto voisi tukea asiantuntijuutta ja sen kehittymistä lisäämällä työelämäyhteyksiä kursseihin. Se lisäisi asiantuntijuuden ja oman suunnan hahmottamista. Esim. vierailevat kouluttajat eri työelämän sektorilta ovat jääneet eräältä syventävältä kurssilta mieleen. Kyseessä taisi olla työelämän tutkimuksen kurssi. (K3)

Vastauksissa oli myös kuvauksia siitä, kuinka opintojen kautta saa tutustumispintaa hyvin pitkälti vain tutkimustyöhön ja teoreettiseen osaamiseen. Vastaajat toivoisivat, että opinnoissa opetettaisiin myös muunlaisia tapoja soveltaa opittua käytännön asiantuntijatyössä:

Yliopistolta toivoisinkin enemmän konkreettista tarttumapintaa siihen, mitä muuta generalisti voi tehdä, kuin ryhtyä tutkijaksi. (K4)

Opinnoissa saa hyvin vähän kosketuspintaa siihen, mitä käytännön työ on (ellet ala tutkijaksi) ja miten oppimaasi voi työssä soveltaa. (K5)

Toivoisin opinnoissa kuitenkin käytävän enemmän työelämässä tarvittavia taitoja; työpaikkailmoituksia selatessamme olen harmikseni huomannut, ettei kukaan työnantaja tarvitse minua latelemaan sosiaalipsykologisia teorioita. (K8)

Myös negatiivinen kokemus omasta opiskelualasta näyttäytyi asiantuntijuuden kehittymistä haastavana tekijänä (n=5). Nämä opiskelijat eivät olleet varmoja tai ylpeitä opiskelualastaan eivätkä he nähneet, miten ala voisi tuottaa heille hyvää työuraa:

Kääntäminen on alana melko huonosti arvostettu, ja olen joskus jopa hävennyt sen mainitsemista ääneen. (K1)

Tajuttuani hiljalleen, että opiskelen todellakin generalistiksi, kävin läpi pienimuotoisen angstivaiheen. Koulutukseni ei anna pätevyyttä mihinkään, enkä tiedä, mikä minusta tulee - olenko heittäytynyt tyhjän päälle ja valmistun suoraa työttömyyskortistoon? (K4)

Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijana minun on vaikea venyttää mielikuvitustani nähdäkseni, mihin kehtaisin hakea töihin. Vaikka opintoni koostuvat lähes 50/50 sivuaineista, en ole pätevä hakemaan töihin esimerkiksi museoon, vaikka historia on sivuaineeni. (K4)

Kysymykset "oman alan töistä" ovat paradoksaalisia, koska en tiedä, mikä omaalani on. Odotan yhä jotain konkreettista tarttumapintaa tämän päivän kasvatuksen kysymyksiin, mutta koska pedagogiset opinnot eivät varsinaisesti kuulu opintoihini, en kaiketi kelpaa kasvatusalallekaan. Sanalla sanoen olen vaipunut syvään pessimismiin sen suhteen, työllistynkö koskaan tältä opintolinjalta. (K4)

Vastauksissa näyttäytyy jopa häpeä omasta koulutuksesta ja ilmaukset kuten "heittäytynyt tyhjän päälle", "kehtaisin hakea töihin" ja "en kaiketi kelpaa" kuvaavat tätä hyvin. Nämä vastaajat eivät siis koe, että heidän asiantuntijuutensa voisi kehittyä hyvin alallaan tai ainakaan sille tasolle, että "kehtaa" hakea omaa kiinnostustaan ja koulutustaan vastaavia töitä.

Yliopisto-opintoihin liittyviä haasteita ilmeni myös vastauksissa (n=4). Tähän teemaan liittyivät kokemukset asiantuntijuuden kehittymisen tukemisen vähyydestä koulutuksessa. Esimerkiksi asiantuntijaidentiteetin yksin kehittäminen ilman tukea ilmaistiin vastauksissa:

Mielestäni asiantuntijuuden kehittymistä tulisi tukea erityisesti kandidivaiheen opinnoissa. Esimerkiksi nykyisellään maisterivaiheen opintoihin kuuluva KASS1 opintojakso on sisällöltään sellainen, että sen pohdinta pitäisi mahdollistaa jo kandidivaiheeseen, jolloin ainakin itse kävin eniten sitä pohdintaa, että mikä minusta tulee/mihin haluan työllistyä. (K2)

Minulla on visio, mihin voisin omaa, itse kokoon parsimaani asiantuntijuutta käyttää, mutta yksinäinen puurtaminen yliopiston ihmisvilinän keskellä saa alinomaan epäilemään, mahtaako minulle sittenkään löytyä paikkaa yhteiskunnassa ja työelämässä. Tätä vasten unelma-ammattini tuntuu mahdottomalta - unelma siitä on liian suuri. (K4)

Tätä omien vahvuuksien tunnistamista voisi tukea enemmänkin jo yliopiston aikana urasuunnittelulla. (K3)

Työmarkkinoiden haasteita kuvattiin myös tarkemmin vastauksissa (n=4). Kuvattiin, että työmarkkinoilla etsitään erilaista osaamista kuin mitä heillä on tarjota, ja yleispätevää osaamista on vaikea markkinoida:

Usein yritykset hakevat esimerkiksi sisällöntuottajaa, joka osaa tehdä myös grafiikkaa. Ja tietysti pitää osata kirjoittaa myös englantia ja ruotsia sujuvasti. Tässähän on siis kolmen ihmisen työ, johon kuitenkin aina löytyy joku, joka suostuu sen tekemään vajaalla kolmella tonnilla kuussa. (K1)

Toisaalta, en ole sosiaalipsykologiaa lukuun ottamatta perehtynyt mihinkään muuhun niin paljoa, joten esimerkiksi kaupan alalla työpaikoista kilpaillessa tulee minun osoittaa ammattitaitoni ja valmiuteni eri lailla, kuin esimerkiksi järjestelmäosaamisella. (K6)

Tämä voi haastaa asiantuntijuuden kehittymistä, jos opiskelijaa vaivaa epävarmuus työllistymisestä, eikä hän löydä asiantuntijuudelleen sijaa työmarkkinoilta ja joutuu näin muovaamaan osaamistaan ikään kuin vääränlaisiin lokeroihin.

Asiantuntijuuden kehittymistä haastoi vastaajien kokemuksesta lisäksi reflektiotaitojen vähyys (n=3) sekä tiedonpuute (n=3). Osa vastaajista koki, että heidän tulee vielä reflektoida omaa osaamistaan ja työelämää ennen kuin he kokevat olevansa asiantuntijoita. Yhdeltä vastaajalta puuttuu kokemus asiantuntijuudesta kokonaan. On myös haasteita havaita kehitystä asiantuntijuudessa:

Opintojen päätyttyä minun tulee hieman kerätä rohkeutta kutsua itseäni asiantuntijaksi, enkä välttämättä uskalla sillä meustella aivan hirveästi. Minun täytyy hieman tunnustella työaélämää ja kompetenssiani siinä, jotta voin julkisesti kutsua itseäni asiantuntijaksi. (K6)

En kuitenkaan koe olevani minkään alan asiantuntija, vaikka tietoni puolen vuoden takaiseen on täysin eri tasolla. (K7)

Koen, että opintoni kyllä auttavat minua kohti unelma-ammattiani, mutta omien tietojen ja taitojen karttumista ei aina huomaa. Esimerkiksi kykyä hahmottaa ja huomioida omassa toiminnassaan laajoja yhteiskunnallisia ja globaaleja prosesseja, on haastavaa kuvata konkreettisesti. (K10)

Yksi vastaaja puolestaan kuvasi useassa kohdassa tiedonpuutettaan esimerkiksi työelämän vaatimuksista ja työllistymismahdollisuuksista:

Toisaalta en myöskään aivan tiedä mitä kaikkea noihin teemoihin liittyvää työelämässä voi tulla vastaan. (K10)

Yleisesti ottaen koen, että alallamme monet eivät aivan tiedä mihin voivat työllistyä. Tämä on tullut esiin mm. meille järjestetyissä tapaamisissa, joissa on saanut kysellä tutkinto-ohjelman vastaavilta mitä tahansa opintoihin liittyvää. Monet kysymykset ovat koskeneet työmahdollisuuksia. (K10)

Omallakin kohdallani asiantuntijuuden kokemuksen ongelma liittyy osin siihen, etten tiedä mihin kaikkialle voisin työllistyä ja millaisia taitoja minulta odotetaan. (K10)

4.3 Yliopiston tuen riittävyys

Tavoitteenani oli tarkastella myös yliopiston tukea ja ohjaavia tahoja tarkemmin vastauksissa asiantuntijuuden kehittymisen kannalta. Taustateoriassa tämä näkökulma tuli jo laajemmin esille, ja siellä esiintyi näkemyksiä esimerkiksi opinto-ohjauksesta yliopistossa. Aineiston kyselylomakkeessa ohjeistettiin opiskelijoita kirjoittamaan myös kokemuksistaan yliopiston tuen riittävydestä asiantuntijuuden kehitykseen liittyen. ("Millaista tukea olet muuten saanut asiantuntijuutesi kehittymiseen opintojesi aikana yliopistossa?" ja " Olisitko toivonut yliopistolta jotakin lisää, jotta asiantuntijuutesi kehittyisi parhaimmalla mahdollisella tavalla / Millaisia asioita ne voisivat olla?") Vastauksissa tämä pohdinta jäi selkeästi vähemmälle. Aihe herätti mahdollisesti enemmän ajatuksia ja pohdintaa henkilökohtaisista asiantuntijuuden kokemuksista ja huolista. Kuitenkin sekä asiantuntijuutta tukevissa että haastavissa teemoissa ja teemojen sitaateissa on nähtävillä jonkin verran arviointia yliopiston tuen riittävydestä. Tarkastelen näitä huomiota tarkemmin tässä kappaleessa.

Kuten taustateoriassakin ilmenee, työkokemus ja työtaidot ovat keskeinen osa asiantuntijuuden kehittymistä, mutta tämän tukeminen ja ohjaus on vähäistä generalistialoilla. Tämä näkyy esimerkiksi teemoissa koskien työkokemusta, opiskelualan kokemuksissa, opintojen sisällössä ja työelämäpainotteisuudessa, reflektiotaidoissa ja tiedonpuutteessa.

Opinto-ohjauksen tai yliopiston muun tuen ei suoraan kuvata auttaneen asiantuntijuuden kehittymistä juuri missään vastauksissa ainakaan sen tarkemmin. Osa vastaajista koki tuen riittäväksi ja opintojen sisällön hyväksi asiantuntijuutensa kehityksessä, mutta tarkempia kuvauksia tai tekijöitä ei mainittu:

Koen, että olen saanut yliopistolta tukea, enkä lähtisi muuttamaan yliopiston toimintaa. (Olen tässä suhteessa kuitenkin itsenäisimmästä päästä, minulle

ei ole ongelma selvittää asioita, suunnitella tms. Koen että näin osaamiseni kehittyi. Voi olla, että joku toinen opiskelija olisi kaivannut enemmän tukea asiantuntijuuden kehittämisessä. En kuitenkaan minä.) (K7)

Asiantuntijuuden kehitystä haastavissa tekijöissä sen sijaan näkyi usein tarve tuesta ja ohjauksesta sekä opintojen suuntaamiseen, työelämätaitoihin että reflektioon liittyen:

Mielestäni asiantuntijuuden kehittymistä tulisi tukea erityisesti kandidivaiheen opinnoissa. Esimerkiksi nykyisellään maisterivaiheen opintoihin kuuluva KASS1 opintojakso on sisällöltään sellainen, että sen pohdinta pitäisi mahdollistaa jo kandidivaiheeseen, jolloin ainakin itse kävin eniten sitä pohdintaa, että mikä minusta tulee/mihin haluan työllistyä. (K2)

Minulla on visio, mihin voisin omaa, itse kokoon parsimaani asiantuntijuutta käyttää, mutta yksinäinen puurtaminen yliopiston ihmisvilinän keskellä saa alinomaa epäilemään, mahtaako minulle sittenkään löytyä paikkaa yhteiskunnassa ja työelämässä. Tätä vasten unelma-ammattini tuntuu mahdottomalta - unelma siitä on liian suuri. (K4)

Tätä omien vahvuuksien tunnistamista voisi tukea enemmänkin jo yliopiston aikana urasuunnittelulla. (K3)

Mielestäni yliopisto voisi tukea asiantuntijuutta ja sen kehittymistä lisäämällä työelämäyhteyksiä kursseihin. Se lisäisi asiantuntijuuden ja oman suunnan hahmottamista. Esim. vierailevat kouluttajat eri työelämän sektorilta ovat jääneet eräältä syventävältä kurssilta mieleen. Kyseessä taisi olla työelämän tutkimuksen kurssi. (K3)

Yliopistolta toivoisinkin enemmän konkreettista tarttumapintaa siihen, mitä muuta generalisti voi tehdä, kuin ryhtyä tutkijaksi. (K4)

Merkittävimpinä yliopiston tarjoamina tukina asiantuntijuuden kehityksessä ilmenivät siis lähinnä opinnot teoreettisessa näkökulmassa, oheistoiminta kuten ainejärjestötoiminta tai hallitustoiminnat ja harjoittelu. Lisää tukea kaivattiin opintoihin esimerkiksi reflektiotaitojen tai käytännönläheisen opetuksen lisäämisenä. Taustateoriassakin ilmenee vastaavia yliopistokoulutuksen haasteita opiskelijoilla ja mainitaankin, että erityisesti generalistisissa koulutuksissa konkreettinen asiantuntijaidentiteetin ja reflektiotaitojen ohjaus on vähäistä. Vastauksissa ilmenee siis ristiriitaa yliopiston ja opiskelijoiden tavoitteiden ja asiantuntijuuskehityksen täyttymisessä ja tuen sekä ohjauksen riittävytydessä ja asiantuntijuuden kehittymisen sujuvuudessa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tarkoituksena oli tutkia yliopisto-opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittymistä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi yliopiston tuen, hyvinvoinnin ja työelämän näkemykset olivat olennaisia. Opiskelijoiden vastauksista ilmeni monia kiinnostavia näkemyksiä asiantuntijuutensa kehityksestä, ja aiheesta kehittyi ymmärrystä siihen vaikuttavista keskeisimmistä tekijöistä.

Yllättävää oli, että työkokemuksen puute tai sen vähäisyys ei suoranaisesti ilmennyt vastauksissa asiantuntijuuden kehittymisen haasteena, vaikka sen merkitys kehittymisen tukena nähtiin useissa kohdissa merkittävänä. Opiskelijat kuvasivat kyllä moneen kertaan sen hyötyjä ja itsenäinen kuin harjoitteluunkin liittyvä työkokemus nähtiin tavoitellulta opinnoissa. Mainintoja ei kuitenkaan suoranaisesti ilmennyt työpaikan saatavuuden hankaluudesta, työkokemuksen puutteesta tai harjoittelupaikan hankinnan vaikeuksista. Taustateoriassakin työelämäohjaus nähtiin merkittävimpinä resursseina. (Puhakka, 2017) Kuitenkaan tällaisista haasteista ei kerrottu aineistossa. Ongelmat nähtiin enemmän liittyvän asiantuntijuuden kehittymisen haasteisiin kuten epätietoisuuteen ja vaikeuteen suunnata osaamistaan. Työelämätaitojen tukeminen voisi olla siis kuitenkin aiheellista etenkin näissä näkökulmissa, mikä voisi auttaa työkokemuksen saannissa ja työelämään siirtymisessä, sillä työkokemus nähtiin niin tärkeänä asiantuntijuuden kehittymiselle.

Huomattavaa on myös se, että generalistiala ilmeni monissa kohdissa sekä positiivisissa että negatiivisissa näkökulmissa. Ala nähtiin mahdollisuutena yleispäteviin ja laajoihin opintoihin oman mielenkiinnon mukaan ja vastaamaan moninlaisiin työtehtäviin. Se nähtiin kuitenkin myös haasteena, sillä se aiheuttaa valinnanvaikeutta, epävarmuutta työnhaussa ja hankaluutta täsmentää omaa osaamista. Mahdollisesti käsitteen tuominen enemmän esille yliopisto-opinnoissa ja työelämään liittyvissä keskusteluissa erityisesti positiivisessa valossa voisi tukea generalistien asiantuntijuuden tuntua. Myös generalistien

roolia ja tarvetta työmarkkinoilla olisi näin ollen hyvä tuoda esille. Myös Heikkilän (2020) ja Jokelaisenkin (2020) mukaan generalismi voi aiheuttaa hämmennystä ja epävarmuutta, mutta työelämässä heidän roolinsa on yhä tärkeämpää ja yritykset tarvitsevat generalistien tuomaa muuntautumiskykyä ja laaja-alaista osaamista yhä enemmän.

Teoriassakin tuli esille Isopahkala-Bouretin (2008) käsitykset asiantuntijuuden kokemuksesta. Hänen mukaansa kokemukseen asiantuntijuudesta siis liittyy paljon sosiaalisia näkökulmia ja tunnustusta. Kokemukseen asiantuntijuudesta vaaditaan ympäröivissä verkostoissa toimimista. Verkostoista voi saada asiantuntijuudelleen tunnustusta, verkostoissa saa neuvoja ja voi antaa neuvoja toisille, jaetaan alan tietoa sekä kannustetaan. (Isopahkala-Bouret, 2008) Tämä sosiaalinen näkökulma näkyi vahvasti aineistossa. Reflektiotaidot ja vertaistuki tuli monissa kohdissa esille. Opiskelijat kuvasivat kuinka he huomaavat olevansa asiantuntijoita, kun keskustelevat alansa aiheista muiden opiskelijoiden tai perheenjäsenien kanssa ja saavat näin tunnustusta omille tiedoilleen. Myös opiskelijayhteisöön kuulumisen näkyi aineistossa juuri neuvojen annon kautta, ja esimerkiksi ainejärjestötoiminnan tai opiskelijaedustajana toimimisen kautta opiskelijat tunsivat asiantuntijuuden kehittyvän. Näin he siis osallistuvat oman asiantuntijayhteisönsä kehittämiseen ja tiedonjakoon.

Lisäksi eri kontekstissa voi tuntee olevansa asiantuntija, vaikka toisessa ei (Isopahkala-Bouret, 2008). Tämäkin näkökulma oli nähtävissä aineistossa. Suurin osa opiskelijoista kuvasi jossain kohtaa vastaustaan tuntevansa asiantuntijuutta, mutta toisissa kohdissa eivät. Esimerkiksi opinnot näyttivät monilla sujuvan hyvin, ja he refleктоivat asiantuntijuutensa kehittyneen esimerkiksi verrattuna omaan tiedonmäärään opintojen alussa. Kuitenkin työelämään liittyvissä konteksteissa erityisesti tunnettiin epävarmuutta, ja voisi kuvata, että tässä kontekstissa suuri osa ei kokenut vielä itseään asiantuntijaksi.

Vastaukset ja tarkastelut yliopiston tukeen ja ohjaukseen liittyen jäivät vähemmälle, kuin olin toivonut. Vaikka opiskelijat eivät suoranaisesti vastauksissaan näitä kysymyksiä arvioineet, tietoa opintojen sujuvuudesta ja tuen mahdollisista tarpeista ilmeni kuitenkin. Asiantuntijuuden kehittymisen haasteissa esimerkiksi ilmeni monia tekijöitä ja toiveitakin, joissa yliopiston tuki voisi auttaa ja edistää asiantuntijuuden kehittymistä sekä opiskelijoiden

hyvinvointia ja työllistymistä näiden tekijöiden kautta. Tätä kautta myös aiemmin mainitut yliopiston ja opiskelijoiden tavoitteet (ks. Anttila, 2011; Moitus ym., 2001) opintojen kiinnittymisestä, opintojen kestosta, keskeyttämisten ehkäisyssä, asiantuntijoiden tuottamisessa ja hyvinvoinnissa voitaisiin mahdollisesti saavuttaa paremmin. Teoriassakin näitä opiskelijoiden tukeen liittyviä haasteita oli tunnistettu etenkin generalistisilla aloilla, ja työelämäpainotteisuuden erot ovat huomattavissa yliopiston ja ammattikorkeakoulun välillä ja yliopiston eri alojen välillä. (Puhakka, 2017; Korhonen, 2005)

Muita teorian näkökulmia kuten tuutorointi (ks. Eerola & Vadén, 2005) näkyi aineistossa. Ainejärjestö, vanhempien opiskelijoiden ja tuutoreiden kuvattiin olleen apuna asiantuntijuuden kehittämisessä. Eerolan ja Vadénin (2005) mainitsemaa HOPS-opintosuunnittelua ei kuitenkaan esiintynyt vastauksissa.

Lisäksi vastauksissa oli nähtävissä asiantuntijuuden kehittymisen vaikutukset opiskelijoihin hyvinvoinninkin näkökulmasta. Negatiiviset näkemykset omasta opiskelualasta näyttäytyivät aineistossa jopa häpeänä. Voisi olettaa, että nämä näkemykset ja epävarmuus omista kyvyistä voivat vaikuttaa hyvinkin negatiivisesti työelämään siirtymiseen. Siksi opiskelijoiden hyvinvoinnin näkökulmat ja tilastollisetkin tiedot opiskelijoiden opintojen sujuvuudesta, kuten johdannon opiskelijabarometri ovat tärkeitä huomion kohteita. Baikin, Larcomben ja Brookerinkin (2019) kuvaamat opiskelijoiden huonon hyvinvoinnin lisääntyvät riskit yliopistoissa ovat siis varteenotettavia näkökulmia asiantuntijuuden kehittämisessä.

Lopuksi on oleellista huomata, että asiantuntijuuden kehittyminen ja kokonaisuus on hyvin yksilöllinen kokemus. Vastauksistakin ilmenee, että eri generalististen alojen opiskelijoilla rakentuu hyvin erilaiset asiantuntijaidentiteetit ja osaamisalueet. Tällöin asiantuntijan kriteerit, kokemukset sen kehittämisestä ja tarpeet opintojen tuesta tässä kehityksessä ovat hyvin yksilölliset. On kuitenkin edullista, että sekä opiskelijat että muut yliopiston tahot tunnistavat näitä asiantuntijuuden kehittämiseen liittyviä tekijöitä, jotta ymmärretään mitä haasteita voi tulla vastaan, ja millä tavalla kehittämiseen on mahdollista vaikuttaa positiivisesti.

6 LUOTETTAVUUS

Hyvän laadullisen tutkimuksen piirteissä keskeisiä asioita ovat muun muassa johdonmukaisuus, tutkimuksen tarkoitus, tutkijan sitoumus aiheeseen, aineistonkeruu, analyysi, luotettavuus ja tietojen raportointi. Tutkijan tulee selvittää uskottavasti aineiston kokoaminen ja analyysi. Yksityiskohtaiset selvennykset antavat lukijalle tarvittavat tiedot ymmärtää tutkimuksen kulku ja tulokset. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 121–123) Olen pyrkinyt koostamaan tutkielmasta mahdollisimman johdonmukaisen tekstin ja tutkimuksen. Tutkielman tarkoitus oli selvittää yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuutensa kehityksestä, ja uskon, että tulokset ovat tarkoituksenmukaisia ja tuottivat tärkeästä aiheesta lisää ymmärrystä ja ajankohtaisia näkemyksiä. Kuvasin myös tutkielman alussa aiheen yhteiskunnallista kontekstia ja henkilökohtaista suhtautumistani aiheeseen. Aineistonkeruu tässä tutkielmassa oli tehty jo valmiin aineiston kautta, mutta pyrin muissa vaiheissa selventämään tekemiäni valintoja ja vaiheita avoimesti.

Tuomi ja Sarajärvi (2018) esittelevät myös tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) kriteerejä tutkimusetiikasta. Tutkimusetiikalla viitataan siihen, että noudatetaan eettisesti vastuullisia ja oikeita toimintatapoja. Tutkija pitää tutkielmassaan esimerkiksi huolen rehellisyydestä, tarkkuudesta ja tulosten tallentamisesta. Tulee toimia eettisesti kestäväällä tavalla tiedonhankinnassa ja tutkimusmenetelmissä ja noudattaa tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta tutkielmansa vaiheissa. Täytyy ottaa huomioon myös muiden tutkijoiden työ ja kunnioittaa tämän työn arvoa ja tekijänoikeuksia sekä käyttää ja säilyttää aineistoa asiaankuuluvalla tavalla. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 111–112) Pyrin siis tutkielmassani toimimaan mahdollisimman eettisesti ja noudattamaan laadullisen tutkimuksen laadullisia kriteerejä. Olen pyrkinyt olemaan mahdollisimman avoin tutkielman lähtökohdista ja esittämään avoimesti tutkimukseen liittyvät valintani ja ennakkokäsitykseni. Pyrin myös esittämään tutkielman yhteiskunnallisen kontekstin teorian ja muun taustan avulla, jotta

analyysi olisi mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja tuottaisi johdonmukaisia tuloksia ilmiöstä. Tutkielman teoreettisen viitekehyksen ja muiden lähteiden merkitseminen oikein on myös tärkeää, ja olen huomionnut tarvittavat lähdemerkinnät tekstissä.

Käytän tutkielmassa valmista aineistoa, joka on saatu Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston (Ailan) aineistokokoelmasta, ja pyrin huomioimaan kaikki sivuston asettamat eettiset ohjeet aineiston käytöstä. Aineistossa ei alun perinkään ilmene muita vastaajien tunnistetietoja kuin ikä, sukupuoli, opintojen aloitusvuosi ja opintosuunta. En kokenut näitä tietoja oleelliseksi analyysin kannalta, joten en tuo niitä esille vastauksien yhteydessä. Tietoarkisto Ailan mukaan aineistoa saa käyttää tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun. Aineistoon ja sen tekijöihin pitää viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa. Epäsuoria tunnistetietoja tulee käsitellä harkiten. Olen toiminut tutkielmassa näiden ohjeiden mukaisesti.

Aineisto koostuu siis generalistialoja opiskelevien opiskelijoiden vastauksista, mikä tulee ottaa huomioon tutkielman merkityksessä. Aineisto ja analyysi ei siis välttämättä tuota tietoa sellaisten alojen asiantuntijuudesta, missä opiskellaan tarkemmin tiettyyn ammattiin. Tällaisilla aloilla voi olettaa, että kriteerit asiantuntijuudesta ovat jonkin verran erilaiset, jolloin myös kokemukset omasta asiantuntijuudesta, asiantuntijuuden kehittyminen ja näkemykset yliopiston tuen riittävydestä voivat olla erilaiset kuin tämän tutkielman tuloksissa on kuvattu.

Oma asemani tämän tutkielman aiheessa on melko läheinen, sillä olen itsekin opiskelija ja opiskelen yleispätevää alaa kuten vastaajatkin. Olen itsekin pohtinut usein oman asiantuntijuuteni kehittymistä omassa opinnoissani, ja vastauksissa tulee esiin ajatuksia, mitä olen itsekin pohtinut. Tätä kautta minulla on tiettyjä ennakkokäsityksiä ja ajatuksia, joita vastauksissa tulisi löytymään. Nämä voivat ohjata arviointiani teemoista ja ohjata huomiotani tiettyihin aiheisiin vastauksissa. Kuitenkin tietämykseni aiheesta ja omakohtaiset kokemukset voivat auttaa näkemään aiheen syvemmin ja ymmärtämään vastaajien ajatuksia oikeassa kontekstissa.

Aineisto on kerätty juuri ennen vuoden 2020 pandemiatilanteen alkua, joten vastauksissa ei näy sen vaikutus asiantuntijuuden kehittymiseen. On siis huomattavaa, että asiantuntijuuden kehittymisessä voitaisiin nähdä muutoksia

yliopistokoulutuksessa yleisesti tai opiskelijoiden henkilökohtaisissa tilanteissa kyseisestä tilanteesta johtuen. Kuitenkin tarkastelemalla vastauksia, joissa erikoistilanne ei vie vastauksissa huomiota, vaan voidaan keskittyä asiantuntijuuteen opiskelussa yleensä, voidaan tuottaa tietoa aiheesta yleispätevämmällä tasolla. Jatkotutkimuksia ajatellen tietysti kiinnostava ja tärkeä näkökulma voisi kuitenkin olla pandemiatilanteen ja etäopiskelun painottumisen vaikutukset asiantuntijuuden kehittymiseen sekä opiskelijoiden työllistymiseen ja hyvinvointiin.

LÄHTEET

- Anttila, K. Asiantuntijuuden kehittämisestä. (2011). Teoksessa Kaisto, J., & Liimatainen, J. O. (toim.) Asiantuntijaksi kasvun tukeminen korkeakoulussa: Ajatuksia urasta, asiantuntijuudesta ja opiskelun etenemisestä. (s. 18, 22) Oulun yliopisto.
- Baik, C., Larcombe, W., & Brooker, A. (2019). How universities can enhance student mental wellbeing: the student perspective. *Higher Education Research and Development*, 38(4), 674–687.
<https://doi.org/10.1080/07294360.2019.1576596>
- Dunphy, B. C., & Williamson, S. L. (2004). In pursuit of expertise. Toward an educational model for expertise development. *Advances in Health Sciences Education*, 9(2), 107-127.
doi:<http://dx.doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1023/B:AHSE.0000027436.17220.9c>
- Eerola, S., & Vadén, T. (2005). Vailla punaista lankaa – vai vailla kysymystä? Teoksessa Nummenmaa, A. R., Lairio, M., Korhonen, V., Eerola, S., Penttinen, L., Saukkonen, S., Vadén, T., Lautamatti, L., Kaksonen, H., Kankaanranta, M., Kaisto, J., Matikainen, J., & Aula, P. Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. (s. 75–84) Tampere University Press.
- Heikkilä, N. (30.9.2020) Generalisti on organisaation parasta muutosturvaa – ja usein tietämätön siitä. *Ellun Kanat*.
<https://ellunkanat.fi/nakemys/artikkelit/generalisti-on-organisaation-parasta-muutosturvaa-ja-usein-tietamaton-siita/>
- Holm, E. (2011). Yksinäinen opintoputkessa – opiskelijan näkökulma korkeakoulujen opinto-ohjaukseen. Teoksessa Kaisto, J., & Liimatainen, J. O. (toim.) Asiantuntijaksi kasvun tukeminen korkeakoulussa: Ajatuksia urasta, asiantuntijuudesta ja opiskelun etenemisestä. (s. 27–31) Oulun yliopisto.
- Isopahkala-Bouret U. (2008). Asiantuntijuus kokemuksena. *Aikuiskasvatus*. (2/2008). (s. 84–93) <https://doi.org/10.33336/aik.93808>

- Jokelainen, P. (8.4.2020) Kuka on generalisti – ja miksi häntä juuri nyt tarvitaan?. URA. <https://uralehti.fi/blogit/kuka-on-generalisti-ja-miksi-hanta-juuri-nyt-tarvitaan/>
- Juhila, K. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 31.10.2021.]
- Koskela, Iina (Tampereen yliopisto): Yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia asiantuntijuudesta 2019-2020 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2020-09-14). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3411>
- Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkanen, J., Mielityinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E., & Vuorinen, R. (2001). Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa. (Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja; No. 13). Edita Oyj.
- Puhakka, O. (2017). Korkeakoulutettujen työnhaun ja työllistymisen tuen tarpeet: ”Ei pakottamista, vaan tsemppaamista ja joustavia mahdollisuuksia”. Tampereen yliopisto.
- Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos.). Tammi.
- Villa, T. (2016). Opiskelijabarometri 2014 : katsaus korkeakouluopiskelijoiden opintoihin, arkeen ja hyvinvointiin. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus.
- Vuori, J. Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. [Viitattu 31.10.2021.]

Winch, C. (2018). Professional Knowledge, Expertise and Perceptual Ability.
(138-154) Teoksessa Addis, M., & Winch, C. (toim.) Education and
Expertise. John Wiley & Sons, Incorporated. (s. 138-154)

LIITTEET

Aineiston sitaattit

Tukevat tekijät	Keskeisiä ajatuksia	Pääteema
<p>Pääsin oman alan töihin neljäntenä opiskeluvuoteni, mitä pidin silloin melkoisena lottovoittona, sillä harvat opiskelukaverini ovat saaneet opintojen aikana oman alan työkokemusta. (K1)</p> <p>Saatuani jonkin verran työkokemusta pidän asiantuntijuuttani aika paljon laajempana kuin pelkkää opinnoissa saamaani asiantuntemusta, mikä johtuu työni luonteesta. Olen saanut olla monipuolisesti mukana tekemässä viestintää, tiedotusta ja sisältötyötä kääntämisen lisäksi, mikä ei sinänsä ole ehkä laajentanut osaamiskalaani mutta on kuitenkin tärkeää työelämäkokemusta. (K1)</p> <p>Oli hienoa huomata, että kohtuullisen vähäisenkin työkokemus näytti rekrytoijasta hyvältä, kun kokemus on monipuolista. (K1)</p> <p>Se [asiantuntijuus] kuitenkin kasvaa ja kehittyy omanlaisekseen vasta työelämässä. Siellä voi sitten täydentää osaamistaan vielä siltä osa-alueelta missä kulloinkin työskentelee esim. täydennyskoulutusten avulla. (K3)</p> <p>Olen työskennellyt koko opintojeni ajan isossa yrityksessä, jossa minulla on ollut mahdollisuus työskennellä henkilöstö-, koulutus- ja kehitysasioiden parissa. Koen että juuri tätä kautta oma asiantuntijuuteni on kehittynyt kun olen päässyt peilaamaan opintojeni työhöni. Ilman työssä oloa, en usko että olisin pystynyt kehittämään varsinaista asiantuntija identiteettiä. (K5)</p> <p>Tätä asiantuntijuuden karttumista on kuitenkin vahvasti ohjannut se, mitä olen nähnyt olevan hyödyllistä omassa työympäristössäni. (K5)</p> <p>Koen, että aktiivinen osallistumiseni järjestötoimintaan jo 15-vuotiaasta asti on antanut hyvän perustan, jolle yhteiskuntatieteiden opiskelukin toisaalta rakentuu. (K11)</p> <p>Olen myös toiminut kampanjapäällikkönä eduskunta- ja eurovaalikampanjoissa, ja se oli kokemuksena todella opettava ja niin ikään asiantuntemusta kasvattava, sillä sain kokemusta kampanjatyön koordinoinnista, erilaisista viestinnällisistä seikoista ja vapaaehtoisten koordinoinnista. (K11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oman alan työt • Monipuolinen kokemus • Kokemusta, jota ei saa opinnoista • Opintojen soveltaminen työssä 	<p>Työkokemus</p>
<p>Opintoihin kuuluva harjoittelu on puolestaan antanut mahdollisuuden soveltaa oppimaansa käytännössä ja hankkia työkokemusta kentältä, jonka asiantuntijaksi haluaa tulevaisuudessa suunnata. (K2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Työkokemus osana opintoja 	<p>Harjoittelu</p>

<p>Muuten mielestäni yliopistossa asiantuntijuutta tukee erityisesti harjoittelu. Siinä pääsee yhdistämään koulussa opittua työelämään ja reflektimaan näiden kahden yhteyttä. Itselleni harjoittelu mieleisessä paikassa lisäsi varmuuttani urasuunnittelun ja asiantuntijuuden suunnan suhteen. (K3)</p> <p>Tällä hetkellä en tee kyseisiä hommia, mutta alan käynnissä olevan harjoittelun kautta hieman suuntautumaan erinäisten projektien kautta näihin töihin. (K6)</p> <p>Tämä tutkinto ja tutkintoon kuuluva pakollinen 3kk harjoittelu antavat erinomaiset mahdollisuudet asiantuntijatyöhön. Toivonkin, että saan harjoittelupaikan pian, koska odotan kovasti pääseväni ekaan "oman alan" työpaikkaan! (K9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opintojen reflektointi työssä • Suuntautuminen omalle alalle 	
<p>Opiskelen kääntämistä, joka on antanut melko laajat valmiudet kaikenlaisiin viestinnän alan työtehtäviin. (K1)</p> <p>Se, mitä yliopisto-opinnoista olen saanut, on monipuolista ymmärrystä kasvatuksen, koulutuksen ja työelämän ilmiöistä, jotka luovat pohjaa asiantuntijuuteni kehittymiselle ja asiantuntijana kasvamiselle. (K2)</p> <p>Opintojen edetessä olen päässyt suuntaamaan asiantuntijuuteni kehittymistä tiettyyn suuntaan. Erityisesti näen, että esimerkiksi kandidaatintutkielma ja pro gradu -tutkielma ovat olleet keskeisessä osassa siinä, että on voinut syventää omaa asiantuntijuutta jostain itseä kiinnostavasta näkökulmasta. (K2)</p> <p>Viimeisempänä tulee mieleen gradun kirjoittaminen. Pitkän kirjoitusprosessin jälkeen voi todella kutsua itsensä sen aiheen asiantuntijaksi. (K3)</p> <p>Asiantuntijuus on matka, johon yliopisto antaa hyvän pohjan. (K3)</p> <p>Asiantuntijuuden kehittymistä auttaa toki tiedon ja teorian karttuminen - itse olen kokenut kartuttaneeni asiantuntemusta erityisesti psykologiassa, organisatorisessa oppimisessa ja työelämään liittyvässä aikuisoppimisessa. (K5)</p> <p>Asiantuntijuuttani kasvattaa myös laajat sivuaineopintoni, joita on poimittu psykologiasta, kauppatieteistä, tilastotieteestä ja filosofiasta. (K6)</p> <p>Yliopisto-opinnot ovat auttaneet tämän päämäärän saavuttamisessa suuresti sekä kaiken hiljaisen tiedon kautta että identifikaatioprosessin helpottajana. (K6)</p> <p>Mielestäni ilman yliopistotutkintoa ei juurikaan voi kutsua itseään minkään ILMION asiantuntijaksi (paitsi tietenkin putkimies on oman alansa asiantuntija, mutta minulle asiantuntijuus kohdistuu johonkin abstraktimpaan asiaan, ei vain mekaaniseen tekemiseen tai taitoon.) (K7)</p> <p>Viime syksynä työstin kandidaatintutkielmaani ja viimeistään sen kirjoitusprosessin aikana minulle selkiytyi oma osaamiseni ja kiinnostuksenkohteeni. (K9)</p> <p>Lisäksi olen opiskellut valinnaisena viestintää ja puheviestintää, mikä tukee myös viestinnän ja vuorovaikutuksen asiantuntijuuden kehittymistä. (K9)</p> <p>Yliopistotutkinnolla on omalle asiantuntijuudelleni valtava merkitys, koska teemat, joista olen kiinnostunut, kietoutuvat omaan elämäni, ja ilman tutkintoa pelkäisin, että päädyn puhumaan vain omien kokemusteni kautta. Tutkinto selvittää</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärrys oman alan ilmiöistä • Teoreettinen osaaminen • Sivuaineet • Pohja asiantuntijuudelle • Tutkinnon tunnustus • Opinnäytetyöt • Luku- ja kirjoitustaito 	<p>Yliopisto-opinnot</p>

<p>omalla kohdallani rajaa asiantuntijan ja "kokemusasiantuntijan" välillä - -. (K10)</p> <p>Asiantuntemukseni on pikkuhiljaa kehittynyt opintojen aikana. Se pohjautuu opinnoissa saamiini valmiuksiin, mutta myös monilla muilla opintojen aikaisilla ja jopa niitä edeltävillä kokemuksilla on paljon merkitystä asiantuntemuksen kehittämisessä. (K11)</p> <p>Opintojen kautta saatu osaaminen on silti todella arvokasta, sillä esimerkiksi hyvä ja kriittinen luku- ja kirjoitustaito, ja erilaiset tutkimustaidot ovat todella arvokkaita asiantuntijataitoja. (K11)</p> <p>Koen, että olen saanut yliopistolta tukea, enkä lähtisi muuttamaan yliopiston toimintaa. (Olen tässä suhteessa kuitenkin itsenäisimmästä päästä, minulle ei ole ongelma selvittää asioita, suunnitella tms. Koen että näin osaamiseni kehittyi. Voi olla, että joku toinen opiskelija olisi kaivannut enemmän tukea asiantuntijuuden kehittämisessä. En kuitenkaan minä.) (K7)</p>		
<p>Myös yleiset työelämätaidot kehittyvät opintojen aikana, jotka ovat tärkeässä osassa asiantuntijatyötä toteuttaessa. (K2)</p> <p>Käytännössä siis opinnot tukevat hyvin asiantuntemuksen kehittymistä, jos niitä on mahdollista peilata työelämään. Muutoin hyödynnettävyys tai tiedon sisäistäminen ei ole ihan yhtä tehokasta. (K5)</p> <p>Kandintutkielmani lisäksi myös rasismia ja antirasismia käsittelevä kurssi oli minulle merkittävä oppimiskokemus. Kyseinen kurssi antoi paljon eväitä rasismien vastustamiseen sekä rohkeutta puuttua sortaviin, syrjiviin ja rasistisiin tilanteisiin. Kyseisellä kurssilla tehtiin myös antirasistinen teko, joka vahvisti omaa asemaani aktiivisena yhteiskunnallisena toimijana. (K9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opintojen tarjoama tieto asiantuntijatyöstä • Opinnot suuntaa osaamista tarkemmin 	<p>Opintojen työelämäpainotteisuus</p>
<p>Koen lisäksi saanut paljon lisämaustetta asiantuntijuuteeni ainejärjestötoiminnan kautta. Se kehitti paljon asiantuntijalta vaadittavia yleisiä työelämätaitoja, kuten organisointikykyä ja vuorovaikutustaitoja. (K3)</p> <p>Joku tutoreista sanoi ensimmäisenä vuonna, ettei kannata opiskella sellaista, mikä ei kiinnosta. Olen seurannut tätä, ja kuin ihmeen kaupalla opinnoista alkaakin hahmottua jonkinlainen kokonaisuus. (K4)</p> <p>Joku myös neuvoi tunkemaan sen oman kiinnostuksen ja asiantuntijuuden kohteen kaikkialle, mihin sen vain suinkin saa sopimaan - hyvä neuvo niin ikään! (K4)</p> <p>Toisaalta, näkyy asiantuntijuus myös reflektoidessa keskustelujen kulkua muiden opiskelijoiden kanssa ja sitä, kuinka monesta aiheesta voi keskustella. (K6)</p> <p>Kolmas mielestäni keskeisin asiantuntemusta opintojen ohella kasvattanut kokemukseni tulee yliopiston hallinnossa opiskelijaedustajana toimimisesta. Olen ollut mukana monessa erilaisessa yliopistohallinnon organisaatiossa, ja niissä olen päässyt kasvattamaan esimerkiksi neuvottelutaitojani aivan uusiin svääreihin. (K11)</p> <p>Olin yhden vuoden ylioppilaskunnan hallituksessa, missä pääsin pureutumaan käytännössä moniin opiskelijaelämän teemoihin ja myös oman opiskelualan asioihin työelämän kannalta. Esimerkiksi vaikuttamistyöstä saamani kokemus ylioppilaskunnasta kasvatti asiantuntemustani reippaasti. Opin paljon myös esimerkiksi ryhmätyöskentelytaitoja ja viestintää. (K11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ainejärjestötoiminta • Vertaistuki opiskelijoilta • Tuutorit • Opiskelijaedustus • Ylioppilaskunnan hallitus 	<p>Opintojen oheistoiminta</p>

<p>Tästä uranäkymät ovat kuitenkin oikein hyvät, sillä opintojen, työkokemuksen ja työhakemustentäyttämiskokemuksen myötä pystyn nykyään sanoittamaan osaamiseni houkuttelevasti. (K1)</p> <p>Koen, että generalistialalla oman suunnan löytyminen ja asiantuntijaksi kasvamisen on pitkälti kiinni itsestä ja omasta kyvystä/halusta reflektoida osaamistaan ja tulevaisuuden toiveitaan, ja pyrkiä näitä kohti. (K2)</p> <p>Asiantuntijuus sen sijaan on kyllä jollain lailla muodostunut, kun on oppinut kietomaan omia opintoja, ja aihetta kuin aihetta oman kiinnostuksen kohteen ympärille. (K4)</p> <p>Yhteiskuntatieteistä saatu suurien kokonaisuuksien ja ihmisluonnon ymmärtämisen määrä näkyy varsinkin keskusteluissa silloin, kun pyrkii selittämään asiaan perehtymättömälle ihmisen käyttäytymistä. (K6)</p> <p>Tämä järjestynee kokemuksellani siitä, että olen johtamisen ja sosiaalisen identiteetin asiantuntija opintojeni suuntautumisen ja gradun aiheen valinnan kautta. (K6)</p> <p>En muista erikoista käännekohtaa asiantuntijuuteni rakentumiseen, vaan se on tullut pienissä päämäärien saavuttamisen siivittämissä kompetenssin kokemuksissa. Se kuitenkin ilmenee vahvasti kertoessani omasta osaamisalastani muille opiskelijoille samalla lailla, kuin heidän osaamisensa rakentuu esimerkiksi kertomalla minulle ja huomaamalla, että eihän vastapuoli tiedäkään aivan kaikkea tästä aiheesta samalla lailla, kuin minä. (K6)</p> <p>Asiantuntijuushan on nimenomaan erottautumista muista suuren tietomäärän ja sen soveltamisvalmiuksien vuoksi, eikä tiedon määrää suhteessa muihin voi tietää ennen muiden tietomäärään perehtymistä. Työhaastattelussa ja muissa tilanteissa, joissa kulttuuriin ja rooliini tämä kuuluu, tulen kyllä esittämään tiseni asiantuntijan positiossa. (K6)</p> <p>Kuitenkin yliopiston ulkopuolella esimerkiksi keskusteluissa sukulaisten tai perheen kanssa huomaan osaamiseni kehittyneen ja huomaan ajattelevani asioita rationaalisemmalta ja laajemmalla kannalta, kuin esimerkiksi muille aloille koulutautuneet sukulaiseni. (K7)</p> <p>Minä tiesin jo opintojani aloittaessa aika hyvin, mikä kaikki minua kiinnostaa, joten valintojen tekeminen on tuntunut minulle luontevalta. (K9)</p> <p>Koen jo nyt olevani ainakin tietyissä kysymyksissä asiantuntija, joten uskon ehdottomasti, että viimeistään valmistumiseni jälkeen näen itseni asiantuntijana. (K9)</p> <p>Toisaalta tunnen kyllä olevani alani asiantuntija. Muiden oman alan opiskelijoiden kanssa sitä ei ehkä ole niin helppoa huomata, mutta esimerkiksi kursseilla, joilla on muiden alojen opiskelijoita, huomaan, että minulla on erilaista tietoa kuin heillä. (K10)</p> <p>Juuri osittain tämän takia puheviestinnän kurssi oli käännekohta oman asiantuntijuuteni kannalta. Ensinnäkin kurssilla harjoiteltiin omasta osaamisesta ja omasta alasta kertomista muille, eri alojen opiskelijoille, ja tämä oli ensimmäinen kerta, kun koin, että pystyn kertomaan jotain sellaista, mitä muut opiskelijat eivät vielä tiedä. (K10)</p> <p>Voisin kuvitella kutsuvani itseäni jo ainakin juniori-asiantuntijaksi. Opintojani on jäljellä vielä noin pari vuotta, ja uskon, että valmistumiseni jälkeen voin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oman osaamisen tunnistaminen • Oman osaamisen sanoittaminen • Erot itseen ennen ja muihin • Kokemus omasta asiantuntijuudesta 	<p>Asiantuntijuuden reflektioidot</p>
--	--	---------------------------------------

<p>ilolla sanoa olevani monellakin tavalla asiantuntija. (K11)</p>		
<p>Näen kuitenkin, että nykyajan työelämässä on kysyntää generalistialojen moninaiselle osaamiselle, joka ei ole sidottua tiettyyn alaan. Se tarjoaa mahdollisuuksia moneen, ja ennen kaikkea mahdollistaa oman asiantuntijuuden suuntaamisen itseä kiinnostavien asioiden äärelle. (K2)</p> <p>Generalistina koen että olen valmis hyvin monenlaisiin töihin. Erityisesti koen olevani aikuiskasvatuksen, kasvatuksen ja ohjauksen asiantuntija. Ja näitä taitoja hyödynnän myös nykyisessä työssäni, jonka aloitin opintojen loppusuoralla. (K3)</p> <p>Kyllä se suunta sieltä löytyy, vaikka opintojen ajan olisikin vähän hukassa! Luottaa vaan itseensä ja omiin vahvuuksiinsa ja valitsee töitä jotka sopivat niihin. (K3)</p> <p>Generalistina pyrin omaamaan valmiudet mahdollisimman moneen eri työn osa-alueeseen yhä enemmän prekaarin työkentän vuoksi. (K6)</p> <p>Itsensä vertaaminen esimerkiksi lääkäreihin tai kokkeihin on kuitenkin hyödyttömyä, sillä vaikka meillä ei olekaan yhtä selkeitä osaamisraameja, voimme kuitenkin kehittää tietouttamme haluamaamme suuntaan. (K8)</p> <p>Näen generalistialan niin, että siitä saa muovattua varsin omannäköisen kokonaisuuden. (K9)</p> <p>Generalistialojen vahvuus on mielestäni se, että ne mahdollistavat osaamisen suuntaamisen todella laajasti haluamiinsa suuntiin esimerkiksi juuri järjestötoiminnan kautta. (K11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Moninainen osaaminen • Valinnanvapaus • Kiinnostuksen ja osaamisen suuntaaminen 	<p>Generalistin rooli</p>
<p>Opintojen suorittaminen normaalia hitaammin on mahdollistanut erilaisten vapaaehtoistehtävien ja -koulutusten sekä luottamustehtävien tekemisen opintojen ohella. Ilman niitä asiantuntemukseni olisi varmasti todella erilaista, sillä pelkästään yliopistossa oppimani asiat ovat kuitenkin melko rajallisia. (K11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sopiva tahti itselle 	<p>Opintojen joustavuus</p>

Haastavat tekijät	Keskeisiä ajatuksia	Pääteema
<p>Kääntäminen on alana melko huonosti arvostettu, ja olen joskus jopa hävennyt sen mainitsemista ääneen. (K1)</p> <p>Tajuttuani hijalleen, että opiskelen todellakin generalistiksi, kävin läpi pienimuotoisen angstivaiheen. Koulutukseni ei anna pätevyyttä mihinkään, enkä tiedä, mikä minusta tulee - olenko heittäytynyt tyhjän päälle ja valmistun suoraa työttömyyskortistoon? (K4)</p> <p>Generalistialat eivät oikeastaan sano minulle mitään, enkä tiedä, mihin moisilta aloilta voisi työllistyä. Tämä vaivaa minua edelleen, toisen vuoden opintojani päättävänä opiskelijana. (K4)</p> <p>Elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelijana minun on vaikea venyttää mielikuvitustani nähdäkseen, mihin kehtaisin hakea töihin. Vaikka opintoni koostuvat lähes 50/50 sivuaineista, en ole pätevä hakemaan töihin esimerkiksi museoon, vaikka historia on sivuaineeni. (K4)</p> <p>Kysymykset "oman alan töistä" ovat paradoksaalisia, koska en tiedä, mikä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Negatiivinen näkemys omasta alasta • Häpeä • Epätietoisuus oman osaamisen merkityksestä 	<p>Kokemus omasta alasta</p>

<p>oma alani on. Odotan yhä jotain konkreettista tarttumapintaa tämän päivän kasvatuksen kysymyksiin, mutta koska pedagogiset opinnot eivät varsinaisesti kuulu opintoihini, en kaikeksi kelpaa kasvatusalallekaan. Sanalla sanoen olen vaipunut syvään pessimismiin sen suhteen, työllistynkö koskaan tältä opintolinjalta. (K4)</p>		
<p>Mielestäni asiantuntijuuden kehittymistä tulisi tukea erityisesti kandidaiheeseen opintoissa. Esimerkiksi nykyisellään maisterivaiheen opintoihin kuuluva KASS1 opintojakso on sisällöltään sellainen, että sen pohdinta pitäisi mahdollistaa jo kandidaiheeseen, jolloin ainakin itse kävin eniten sitä pohdintaa, että mikä minusta tulee/mihin haluan työllistyä. (K2)</p> <p>Minulla on visio, mihin voisin omaa, itse kokoon parsimaani asiantuntijuutta käyttää, mutta yksinäinen puurtaminen yliopiston ihmisvilinän keskellä saa alinomaan epäilemään, mahtaako minulle sittenkään löytyä paikkaa yhteiskunnassa ja työelämässä. Tätä vasten unelma-ammattini tuntuu mahdottomalta - unelma siitä on liian suuri. (K4)</p> <p>Tätä omien vahvuuksien tunnistamista voisi tukea enemmänkin jo yliopiston aikana urasuunnittelulla. (K3)</p> <p>Jos mietin, mikä vielä voisi lisätä kokemustani asiantuntijuudesta, niin toivoisin saavani enemmän palautetta. - - Tehtävistä harvemmin saadaan sanallista palautetta, kolmen vuoden aikana olen saanut sitä yhden kerran. (K10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toivotaan lisää tukea kehittymiseen • Opintoihin lisää tukevaa sisältöä 	<p>Yliopisto-opinnot</p>
<p>Mielestäni tutkintoon voisi myös sisältyä jo kandidaiheessa lyhyitä työelämävierailuja (vrt. tet peruskoulussa / ainejärjestöjen ylläpitämät duunisafarit) asiantuntijaksi kasvuun liittyvällä kurssilla. (K2)</p> <p>Mielestäni yliopisto voisi tukea asiantuntijuutta ja sen kehittymistä lisäämällä työelämäyhteyksiä kursseihin. Se lisäisi asiantuntijuuden ja oman suunnan hahmottamista. Esim. vierailevat kouluttajat eri työelämän sektorilta ovat jääneet eräältä syventävältä kurssilta mieleen. Kyseessä taisi olla työelämän tutkimuksen kurssi. (K3)</p> <p>Yliopistolta toivoisinkin enemmän konkreettista tarttumapintaa siihen, mitä muuta generalisti voi tehdä, kuin ryhtyä tutkijaksi. (K4)</p> <p>Opinnoissa saa hyvin vähän kosketuspintaa siihen, mitä käytännön työ on (ellet ala tutkijaksi) ja miten oppimaasi voi työssä soveltaa. (K5) Opinnot voisivat sisältää enemmän esimerkkejä käytännön työelämään soveltamisesta (sen käsittelyä, miten kyseisen oppisisällön tulisi auttaa käytännön työssä). (K5)</p> <p>Toivoisin opinnoissa kuitenkin käytävän enemmän työelämässä tarvittavia taitoja; työpaikkailmoituksia selatessamme olen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liian vähän käytännönläheistä ja työelämäpainotteista opetusta • Tutkimustyö ja teoreettisuus korostuu 	<p>Opintojen työelämäpainotteisuus</p>

<p>harmikseni huomannut, ettei kukaan työnantaja tarvitse minua latelemaan sosiaalipsykologisia teorioita. (K8)</p>		
<p>"Asiantuntijuus"-käsite soveltuu vähän huonosti viestintäalalle ylipäänsä, sillä tärkeintä viestinnässä on mielestäni uusien asioiden nopea omaksuminen ja hyvä yleistieto. (K1)</p> <p>Viestintäasiantuntija tietää siis vähän kaikesta jonkin verran muttei oikein kunnolla mitään. Sama varmaankin pätee muihinkin generalistialoihin (K1)</p> <p>Yksi ihminen tekee sitten hutiloiden kolmen ihmisen työt kehnolla palkalla, koska generalistin tosiaan pitää osata ihan kaikki. (K1)</p> <p>Koen, että tarvitaan työelämässä kerrytettyä (useamman vuoden) kokemusta, jotta voidaan puhua aidosti asiantuntijuudesta - tällöin asioista tiedetään niin teoreettisella että konkreettisella tasolla, ja osaamista voidaan soveltaa joustavasti. (K2)</p> <p>Toisille se toimii ja tulee ehkä luonnostaan, toisille se on ehkä kova epävarmuuden aiheuttaja, että tutkinto ei suoranaisesti valmista mihinkään ammattiin tai tiettyyn asiantuntijuuteen. (K2)</p> <p>Välillä minua mietityttää, oliko viisasta valita ns. Generalistiala. Työllistymisen kannalta siis. Tulevaisuus näyttää välillä sumuiselta, enkä tiedä mihin tulen päätyväni. Se on aiheuttanut välillä päänvaivaa, mutta ei kuitenkaan huolestuttavissa määrin. Käsite "oma ala" on minulle vielä hieman sumea. (K7)</p> <p>Generalistiala on mielestäni haastava siinä mielessä, että vaikka hallitsisikin joitain teoriakokonaisuuksia, mielessä väijyy kuitenkin pelko siitä, osaanko mitään käytännön asioita. (K8)</p> <p>Uskon, että muussa tapauksessa generalistialalle valmistuminen voisi olla ahdistavaa - vaihtoehtoja kun on ikään kuin loputtomasti. (K9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Epämääräisyys ja epävarmuus • Ei tarkkaa sijaa työmarkkinoilla • Työmarkkinoiden negatiivinen suhtautuminen 	<p>Generalistin rooli</p>
<p>Eivätkä työnantajat osaa arvostaa generalistia, sillä generalisti on usein ylimääräinen kuluerä, joka ei näy taseessa. Generalisti on usein näkymätön, kunnes hän tekee virheen. (K1)</p> <p>Usein yritykset hakevat esimerkiksi sisällöntuottajaa, joka osaa tehdä myös grafiikkaa. Ja tietysti pitää osata kirjoittaa myös englantia ja ruotsia sujuvasti. Tässähän on siis kolmen ihmisen työ, johon kuitenkin aina löytyy joku, joka suostuu sen tekemään vajaalla kolmella tonnilla kuussa. (K1)</p> <p>Toisaalta, en ole sosiaalipsykologiaa lukuun ottamatta perehtynyt mihinkään muuhun niin paljon, joten esimerkiksi kaupan alalla työpaikoista kilpaillussa tulee minun osoittaa ammattitaitoni ja valmiuteni eri lailla, kuin esimerkiksi järjestelmäosaamisella. (K6)</p> <p>Kuitenkin pelkään, että niitä tietoja ja ajattelemisen taitoja, joita olen oppinut, ei tarvita työelämässä, tai että työelämä ei mahdollista niiden käyttöä. (K10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamista vaikea markkinoida • Muunlainen osaaminen vie työpaikkoja (vastaa vaatimuksia helpommin) 	<p>Työmarkkinoiden tilanne</p>
<p>Opintojen päätyttyä minun tulee hieman kerätä rohkeutta kutsua itseäni</p>		

<p>asiantuntijaksi, enkä välttämättä uskalla sillä mehestella aivan hirveästi. Minun täytyy hieman tunnustella työelämää ja kompetenssiani siinä, jotta voin julkisesti kutsua itseäni asiantuntijaksi. (K6)</p> <p>En kuitenkaan koe olevani minkään alan asiantuntija, vaikka tietoni puolen vuoden takaiseen on täysin eri tasolla. (K7)</p> <p>Koen, että opintoni kyllä auttavat minua kohti unelma-ammattiani, mutta omien tietojen ja taitojen karttumista ei aina huomaa. Esimerkiksi kykyä hahmottaa ja huomioida omassa toiminnassaan laajoja yhteiskunnallisia ja globaaleja prosesseja, on haastavaa kuvata konkreettisesti. (K10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ei tunnista omaa asiantuntijuutta • Kehittymistä vaikea hahmottaa 	<p>Asiantuntijuuden reflektiotaidot</p>
<p>Toisaalta en myöskään aivan tiedä mitä kaikkea noihin teemoihin liittyvää työelämässä voi tulla vastaan. (K10)</p> <p>Yleisesti ottaen koen, että alallamme monet eivät aivan tiedä mihin voivat työllistyä. Tämä on tullut esiin mm. meille järjestetyissä tapaamisissa, joissa on saanut kysellä tutkinto-ohjelman vastaavilta mitä tahansa opintoihin liittyvää. Monet kysymykset ovat koskeneet työmahdollisuuksia. (K10)</p> <p>Omallakin kohdallani asiantuntijuuden kokemuksen ongelma liittyy osin siihen, etten tiedä mihin kaikkialle voisin työllistyä ja millaisia taitoja minulta odotetaan. (K10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Epätietoisuus työllistymisen mahdollisuuksista • Korjaantuisi tiedolla (vs. epävarmuus ei välttämättä) 	<p>Tiedonpuute</p>

